

An illustration on a dark blue background. On the left, a large, stylized hand in shades of orange and peach reaches out towards the center. On the right, a person with dark hair, wearing a blue long-sleeved top and dark blue pants, is sitting on the ground with their head resting against a light blue shape, appearing to be in a state of rest or distress. The overall style is flat and modern.

Årsrapport

RVTS Nord

2019

UNIVERSITETSSYKEHUSET NORD-NORGE
DAVVI-NORGGA UNIVERSITEHTABUOHCCVEIUSSU

RVTS Nord er et regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging.

Vi er finansiert av Helsedirektoratet og er en enhet i Universitetssykehuset Nord-Norge. Vi betjener Nordland, Troms, Finnmark og Svalbard.

Besøksadresse: Fiolveien 15, Tromsø
Postadresse: RVTS Nord,
Universitetssykehuset Nord-Norge
Postboks 6124
9291 Tromsø

E-post: rvts@unn.no
Telefon: 77 75 43 80
Webside: rvtsnord.no

Innhold

1	Lederne har ordet	6
2	Organisering.....	8
2.1	Nøkkeltall	9
3	Formidling og informasjon.....	10
3.1	Nettsider og sosiale medier	10
3.2	RVTS.no – felles nettside.....	11
3.3	Nyhetsbrev	11
3.4	Offentlige høringer.....	11
3.5	Publikasjoner.....	11
3.6	Media	12
3.7	Skype 4 business	12
3.8	E-læringsprogrammer/kurs.....	12
3.8.1	Flyktning.net	12
3.8.2	Lokalt mot	13
3.8.3	Stø kurs - Traumeforståelse og behandling	13
3.8.4	Når krisen rammer	13
3.8.5	Krisenett Nord.....	14
3.8.6	Vold og seksuelle overgrep mot barn	14
4	Tverretattlig samarbeid og samordning.....	15
4.1	Overordnede samarbeidsmøter – regionalt og nasjonalt.....	15
4.1.1	Kompetanselederforum Nord.....	15
4.1.2	Dialogmøte Nord.....	15
4.1.3	Nasjonalt RVTS ledermøte	15
4.1.4	Møte med direktoratene	15
4.1.5	Forum for fag og kompetanseutvikling i kommunene om psykisk helse og rus.....	16
4.2	Program for folkehelsearbeid i kommunene.....	16
4.3	0-24 samarbeidet og KS læringsnettverk.....	16
4.4	Ungdata.....	16
4.5	Læringsnettverk – Barnevernstjenesten i Nordland.....	16
4.6	Kommunepsykologer og strukturerte tverrfaglige oppfølgingsteam	17
4.7	Deltakelse i forskning.....	17
5	Kompetanseutvikling og kontakt med tjenesteapparatet	18
5.1	Utadrettet aktivitet	18
5.2	Konsultasjon og veiledning	19

5.3	Evaluering og behovsanalyser.....	20
6	Samarbeid med universitet og høyskole.....	20
7	Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap	22
7.1	Traumer og traumatisk stress	22
7.1.1	Child and Adolescent Complex Trauma Society - Cactusnettverket.....	22
7.2	Psykososial beredskap	22
7.3	Los-funksjon	23
7.4	FN/NATO – veteraner	24
8	Vold og overgrep.....	24
8.1	Samordning av voldsarbeidet, inkludert kommunale handlingsplaner	24
8.1.1	Nettbasert kompetanseutvikling ved opplæringsplattformene SNAKKE og Jeg Vet	25
8.1.2	SNAKKE.....	26
8.1.3	JEG VET.....	26
8.2	Opptappingsplan mot vold og overgrep.....	27
8.2.1	Arbeid for økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn.....	27
8.2.2	Behandlingstilbud til voksne med seksuallovbruddsproblematikk og arbeid for barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd.....	27
8.2.3	Sinnemestring	28
8.3	Tidlig inn.....	29
8.4	Krisesenter	29
8.4.1	Regional og nasjonal krisesenterkonferanse	30
8.4.2	Utviklingsprosjekt sårbare grupper i krisesenter	30
8.4.3	Styrking av krise- og incestsentertilbud i Indre Finnmark.....	30
8.5	Andre satsninger	30
8.5.1	Opptappingsplanen for rusfeltet	30
8.5.2	Kompetanseutvikling rus og vold	30
8.5.3	Pakkeforløp psykisk helse og rus	31
8.5.4	Satsning på rask psykisk helsehjelp og ACT og FACT	31
8.5.5	Vold mot eldre og andre risikoutsatte voksne.....	31
8.6	TryggEst.....	31
9	Forebygging av selvmord og selvskading	32
9.1	Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord.....	32
9.2	Deltagelse i nasjonale samarbeidsmøter vedrørende selvmordsforebygging	32
9.3	Deltagelse på 10. Nasjonale konferanse om selvmordsforskning- og forebygging.....	33
9.4	Plan för suicidprevention bland samer i Norge, Sverige og Finland	33

9.5	Arbeid med etterlatte ved selvmord	33
9.5.1	Verdensdagen for selvmordsforebygging 10. September	33
9.5.2	Samarbeid med LEVE sentralt	33
9.5.3	Etter selvmordet – veileder om ivaretagelse av etterlatte	33
9.6	Samarbeid med Vivat	33
9.6.1	Førstehjelp ved selvmordsfare	33
9.6.2	OPS! Oppmerksom på selvmordstanker	33
9.7	Økt kompetanse om kartlegging og vurdering av selvmordsrisiko i psykisk helsevern	34
9.8	Selvskading	34
9.9	Nasjonal folkeopplysningskampanje om selvmord	34
10	Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen	34
11	Flyktninghelse og tvungen migrasjon	35
11.1	Enslige mindreårige flyktninger	35
11.2	Samarbeid med UDI og kompetanseheving til ansatte i asylmottak	35
11.3	Kompetanseheving til bosettingskommuner	35
11.4	Menneskerettighetsbasert praksis, tortur og seksualisert vold i krig og konflikt	36
11.5	Tortur	36
11.5.1	Samarbeid med odontologiske kompetansesenteret	36
11.6	Seksualisert vold i krig og konflikt	37
11.7	Likeverdige helsetjenester for flyktninger og asylsøkere	37
11.8	Spredning av veiledende materiell om asylsøkere og flyktninger	37
11.9	Familiegjenforening i eksil	37
12	Kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og negativ sosial kontroll	37
12.1	Gjennomførte kompetansehevende tiltak	38
12.2	Gjennomførte regionale nettverksmøter	38
12.3	Tiltak for holdningsendring og kunnskap i berørte miljøer	38
13	Menneskehandel	39
13.1	Etablering av Tverroperative team (ToT)	39
13.2	Samarbeid med frivillig sektor	39
13.3	Fagdager og konferanser	39
13.4	Regionale møter og nasjonale samarbeidsforum	40
14	Radikalisering	40
14.1	Overordnet nettverksbygging RVTS	40
14.2	Kunnskapsformidling radikalisering og voldelig ekstremisme	41
14.3	Hjemvendte fremmedkrigere	41

1 Lederne har ordet

Daglig hører vi i media om tema som vekker uro og tristhet hos mange. Temaene kan ofte knyttes til oppdrag som RVTS Nord på ulike måter skal bidra til å skape forståelse omkring eller forebygge utfallet av. Gjennom 2019 har vi bidratt med fagutviklingsprosjekter, veiledning og undervisning. I samarbeid med kommunene og brukerne får vi god tilgang til tjenestenes behov for kompetanse. Ved RVTS Nord har vi i 2019 iverksatt en intern omorganisering. Vi har gått fra en teamorganisert virksomhet til prosjektorganisering med faggrupper. Målet med omorganiseringen er å stå mer styrket til å møte tjenestenes behov. Med godt samarbeid mellom våre ansatte med ulik profesjon og fokusområde, får vi gjort nytte av den totale kompetansen senteret besitter.

I 2019 fikk RVTSene en ny rolle som LOS-funksjonen for overlevende og etterlatte etter 22.juli. I nært samarbeid med Støttegruppa etter 22.juli både nasjonalt og regionalt, har vi fått mer kjennskap til behovene både hos enkeltpersoner og gruppen som helhet. Forskning, oppfølging og henvendelser bekrefter at mange sliter og har stort behov for tilrettelagte og gode tilbud fra tjenestene. Mange viser til behandlingstilbud som ikke har virket eller ikke eksisterer. Vi vil jobbe for å synliggjøre disse behovene både overfor myndighetsnivå og kommunene.

Vårt mål er at våre tjenester skal være lett tilgjengelige for våre målgrupper. Satsing på e-læring, web og bruk av sosiale medier er bevisste valg ved kompetanseheving. Våre nettkurs og nettportaler er åpne og gratis for alle, noe som øker tilgjengeligheten.

I 2019 har vi sammen med de andre RVTSene videreutviklet, lansert og pilotert den digitale opplæringsplattformen SNAKKE. Målsettingen med SNAKKE er å bygge opp kompetanse og styrke ferdighetene i å snakke med barn og unge når en er bekymret for om et barn utsettes for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt. Vårt eget e-kurs Vold og seksuelle overgrep mot barn er en viktig kunnskapsdel til SNAKKE. «Jeg Vet» en digital ressurs for voldsforbyggende og livsmestringsfremmende opplæring til barn og unge, implementeres sammen med SNAKKE.

Det er mange mennesker som er på flukt fra krig og tortur. Likevel ser vi at færre flyktninger og asylsøkere kommer til Norge. Besøkstall på Flyktning.net er fortsatt store. Vi har hatt en økning i henvendelser fra kommuner som har bosatt flyktningfamilier med komplekse og sammensatte problemer, spesielt fra ansatte i skole og barnehage. RVTS Nord har i 2019 hatt et fokus på kropporientert traumebehandling, og har arrangert fagdager for behandlere som jobber med komplekst traumatiserte mennesker, inkludert flyktninger og torturoverlevende. I 2019 har vi også etablert samarbeid med NAV med sikte på å øke kompetanse til NAV-ansatte i oppfølging av flyktninger og asylsøkere. En annen målsetning med samarbeidet er å stimulere til et mer helhetlig rehabiliteringstilbud til disse gruppene gjennom bedre samarbeid mellom NAV og helsetjenestene.

Antall selvmord er stigende på landsbasis. Gjennom vårt arbeid i møte med tjenestene og etterlatte, og ved å bidra i forskning, ønsker vi å øke forståelsen om årsaker til selvmord. Videre trenger vi svar på hva som er gode tiltak i forebygging av selvmord, og i oppfølging av etterlatte etter selvmord. I 2019 har vi bistått en arbeidsgruppe i en kommune etter at de har hatt flere selvmord blant brukere innenfor kommunale tjenester. Arbeidet har bestått i å vurdere hendelsene med tanke på smitte og foreslå forebyggende tiltak på kort og lang sikt. Implementeringen av Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord blir viktig i hele regionen.

Forskning og erfaring viser at store deler av den samiske befolkning opplever språklige og kulturelle barrierer i sitt møte med tjenesteapparatet. Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen krever en større grad av kunnskap om samisk språk og kultur i tjenesteapparatet. RVTS Nord og RVTS Midt har i 2019 på oppdrag fra Bufdir. utredet behovet for samisk oversettelse av samtaleverktøyet SNAKKE til nord-, lule- og sørsamisk. Rapport er oversendt Bufdir. Videre har vi i samarbeid mellom RVTS Nord, Vivat, SANKS og RVTS Midt søkt om midler til prosjektet om språklig og kulturell tilpasning av kurset OPS! til de tre samiske språkene. Vi har så langt ikke lyktes å få midler til dette.

RVTS Nord har deltatt i samarbeidsutvalg rundt program for folkehelse i Finnmark, Troms og Nordland sammen med KoRus-Nord og RKBU Nord. Vi har bidratt i planlegging av felles samlinger for prosjektet, samt veiledning overfor programkommunene. Ved vår deltagelse får kommunene en bedre kjennskap til våre tilbud, og videre får vi mer kunnskap om behovene deres. I samarbeid med kompetansesentrene ser vi også mulighet for å kunne dele på oppgaver.

Etter innføring av pakkeforløp i spesialisthelsetjenesten for psykisk helse og rus er det et økt behov for vår kompetanse, spesielt på vurdering av voldsrisiko. Å sikre god samhandling mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten er viktig i arbeidet.

Vi har et økende samarbeid med fylkeskommunene og frivillige organisasjoner. Økt brukerinvolvering er noe vi vil ha fortsatt fokus på. Vi vil fortsette å tilby kostnadsfrie tilbud til tjenestene, da vi både ser det som gode kompetansehevende tiltak og god nettverksbygging.

Som ledere er vi stolte av å kunne presentere en årsrapport som viser til aktivitet på alle oppdrag i våre tilskuddsbrev. Vi vil takke ansatte ved RVTS Nord for en flott arbeidsinnsats gjennom et krevende arbeidsår med store omstillingsprosesser internt.

Vi vil også takke alle som bidrar til å styrke tjenestetilbudet for befolkningen, og ser frem til et nytt år hvor våre temaområder løftes frem i tjenestene.

Hilsen

Elin Hartvigsen og Hans Lander

Elin Hartvigsen, Leder

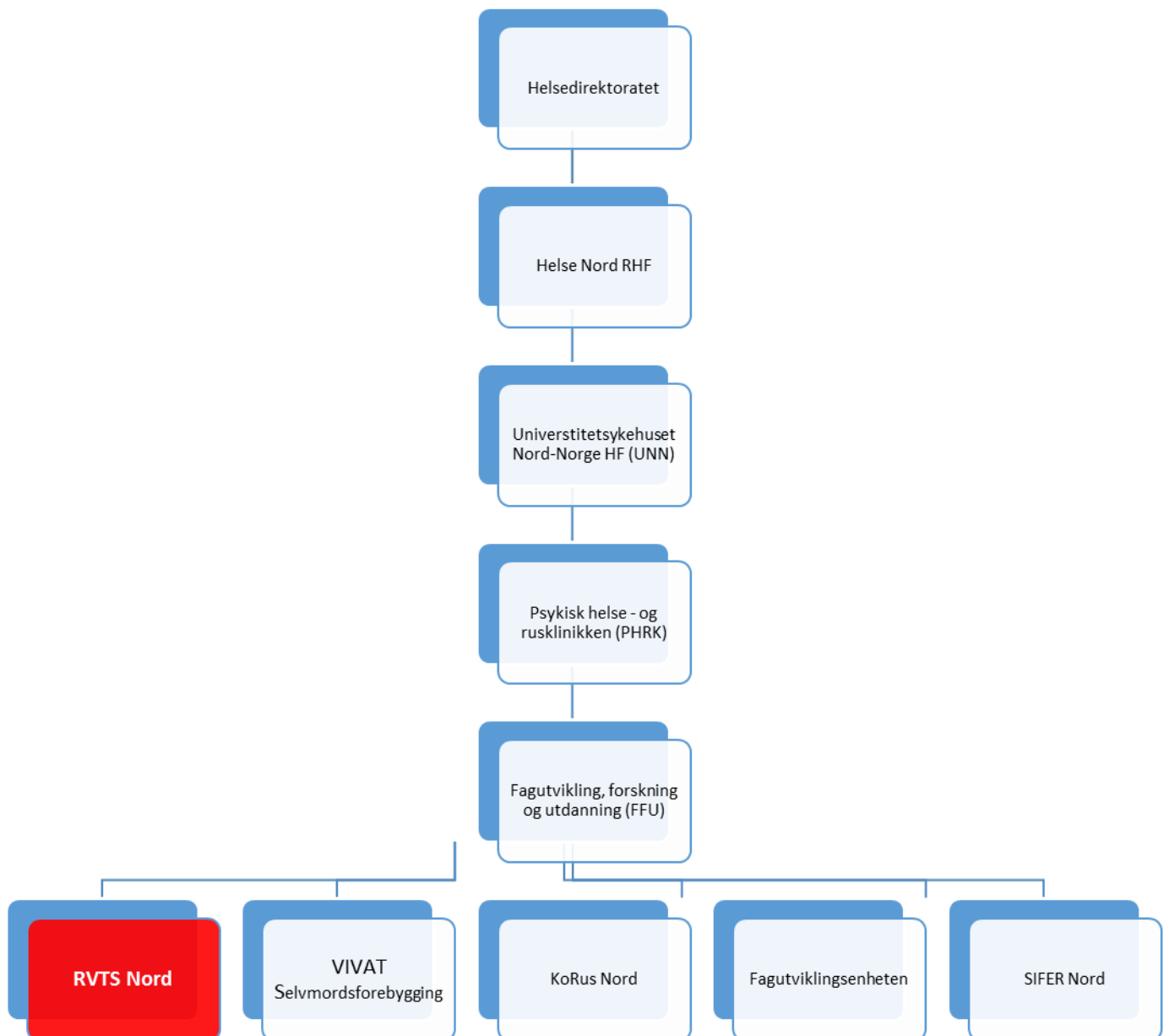
Hans Lander, Nestleder

2 Organisering

RVTS Nord er et av fem regionale ressurscenter om vold traumatisk stress og selvmordsforebygging, som jobber på oppdrag fra Helsedirektoratet og Bufdir. Våre temaområder er:

- Traumer, traumatisk stress, inkludert fokus på veteraner og deres familiers helse og psykososial beredskap
- Vold og overgrep
- Forebygging av selvmord og selvskading
- Flyktningehelse og tvungen migrasjon

Helsedirektoratet kan også spesifisere andre oppdrag, ut ifra statlige satsningsområder og handlingsplaner. RVTS Nord er forankret i Universitetssykehuset Nord-Norge HF, ved Psykisk helse – og rusklinikken, avdeling Fagutvikling, forskning og utdanning.

2.1 Nøkkeltall

RVTS Nord fikk i Tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet for 2019 hovedtildeling på kr 22 568 000. I tillegg har vi fått tilskudd på spesifiserte områder (se regnskap).

RVTS Nord har organisert virksomhet gjennom en prosjektorganisert modell med faggrupper på våre temaområder. Med godt samarbeid mellom våre ansatte med ulik profesjon og fokusområde, får vi gjort nytte av den totale kompetansen senteret besitter.

RVTS Nord hadde 23 ansatte 31.12.2019. Dette utgjorde 20,0 årsverk. Denne oversikten inkluderer faste stillinger og engasjementsstillinger:

	Administrasjon og ledelse	Fagområde flyktninghelse	Fagområde selvmordsforebygging	Fagområde vold og overgrep
Fast	4 ansatte - 400%	7 ansatte - 520%	4 ansatte - 360%	6 ansatte - 520%
Engasjement			1 ansatt - 100%	1 ansatt - 100%

Personalressurser - pr.31.12.2019

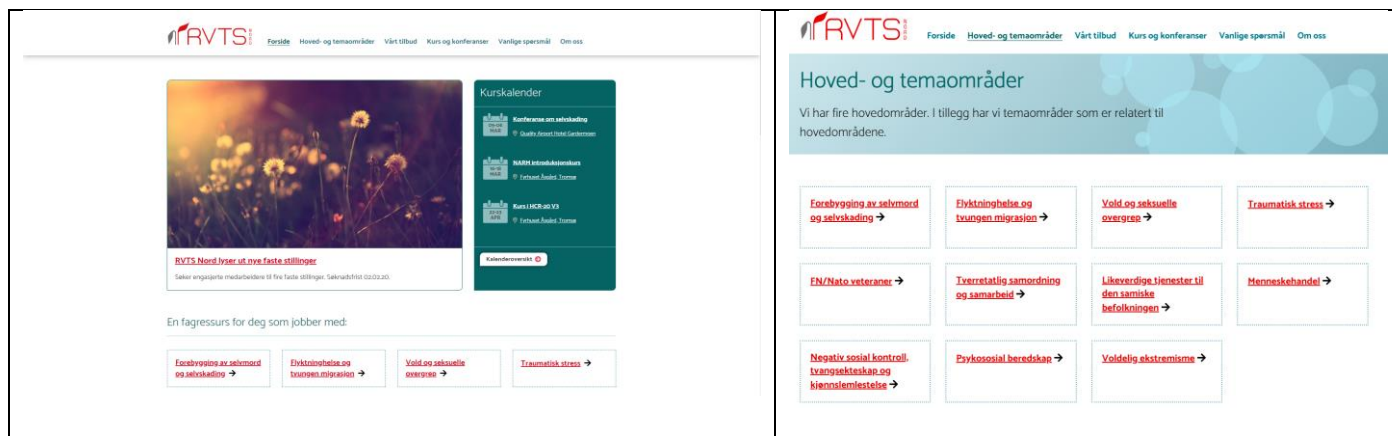

Ansatte hele/deler av året (01.01.19-31.12.19)

3 Formidling og informasjon

3.1 Nettsider og sosiale medier

Nettsiden www.rvtsnord.no er en viktig kanal for å nå våre målgrupper. Her deler vi materiale fra oss, og samarbeidspartnere som vi ser kan ha nytteverdi, eksempelvis ny forskning og rapporter. Nettsiden blir også brukt til å fremme arrangementer.

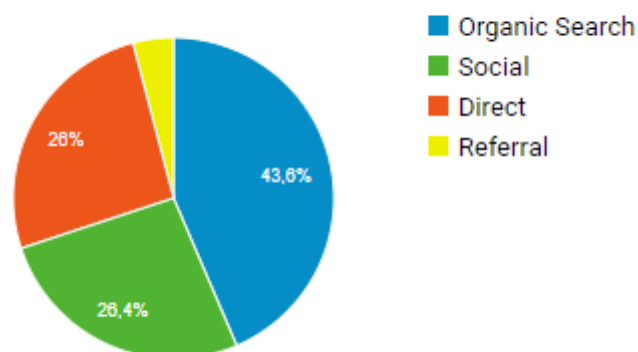
Nettsidene er delt inn i ulike temakategorier som gir en god oversikt over hvilke temaer vi jobber med.

I 2019 har nettsiden hatt 26 151 økter, og over 60 400 sidevisninger. Dette er en liten nedgang i fra fjoråret. Nettsidene har jevnt over godt med besøkende, med en oppgang på våren og høsten, og en nedgang i sommermånedene. De dagene som er preget av størst trafikk er ved annonsering av større konferanser og fagdager, og ved merkedager som verdensdagen for selvmordsforebygging og psykisk helse

Gjennom Google Analytics kan vi måle hvilke kanaler som brukes for å finne frem til vår nettside:

- 44 % - Organiske søk, det vil si googlesøk på ulike søkeord som er knyttet til RVTS Nord.
- 26 % går direkte inn på vår nettside uten noen form for søk eller henvisning.
- 26 % finner oss igjennom vår Facebookside.
- 4 % finner oss igjennom andre nettsider, hovedsakelig rvts.no (RVTSenes felles nettside).
- I 2019 har det vært en økning i direkte trykk på vår nettside og gjennom våre sosiale medier. Men en nedgang i googlesøk.

Beste kanaler

Facebook er et mye brukt virkemiddel, spesielt til å generere trafikk til www.rvtsnord.no. Facebook benyttes også til markedsføring av konferanser, og utlysning av stillinger. Vi viser også til andre samarbeidspartners aktiviteter og aktuelt fagstoff etc. Vår Facebook har hatt en jevn vekst fra siden ble opprettet, og hadde 2280 følgere per 31.12.19 som er en økning fra året 2018.

Desember 2019 startet vi å ta i bruk Instagram for å nå ut til flere innenfor vår målgruppe. Instagram benyttes for å dele bilder og videoer som viser våre aktiviteter som konferanser og kurs. Per 31.12.19 hadde vi 120 følgere.

3.2 RVTS.no – felles nettside

Rvts.no er en felles nettside som er en samlet wiki side for alle de digitale ressursene til RVTSene. Nettsiden videreutvikles av en arbeidsgruppe bestående av en representant fra hver RVTS. Det ble gjennomført en workshop i juni 2019, hvor planer for ferdigstilling av nettsiden ble gjennomført. Nettsiden ble lansert 1.Juli 2019. Arbeidet videreføres i 2020.

3.3 Nyhetsbrev

Vi bruker Mailchimp til å distribuere vårt nyhetsbrev. Vi har 733 abonnenter på nyhetsbrevet. Av disse er det cirka 1/3 som åpner nyhetsbrevene våre, og cirka 7 % som klikker seg videre inn til våre nettsider herfra. Nyhetsbrevet sendes ut en gang i kvartalet, da hovedfokus er på å distribuere informasjon som er tilgjengelig på nettsidene og Facebook.

3.4 Offentlige høringer

I 2019 har vi sendt svar på følgende høringer:

- Trygge rammer for fosterhjem
- NOU 2018:16 - Det viktigste først
- Lavterskeltjeneste og helhetlig behandlingstilbud til personer som står i fare for å begå seksuelle overgrep mot barn
- Nasjonal faglig retningslinje for psykologutdanningen
- Forslag ny tolkelov
- Høringssvar vedrørende konseptutredning for et helhetlig behandlingstilbud for personer som står i fare for å begå seksuelle overgrep mot barn (Prop. 85 S, 2017-2018)
- Retningslinje om barnevernets ansvar for barn som begår straffbare handlinger
- Høyringsnotat om lovfesting av plikt for kommunane til å tilby dagaktivitetstilbud til heimebuande personar med demens
- Forslag ny barnevernslov Program for folkehelse – innspill til langtidsplan
- Forslag om endringer i utlendingsforskriften - oppholdstillatelse til ofre for menneskehandel
- 18/2390 Høring - Styrking av aktivitets- og redegjørelsesplikten
- Nasjonale retningslinjer for helsesykepleierutdanningen

3.5 Publikasjoner

- Marit Borchgrevink bidro som medforfatter i boken "Asylsøkere og flyktninger – Psykisk helse og livsmestring", Universitetsforlaget 2019. Hvor hun bidro med kapittel 3 "Etikk og menneskerettigheter i psykososialt arbeid med flyktninger" og kapittel 7 "Psykososiale perspektiver i arbeid med flyktningbarn.
- Gro Berntsen bidro som medforfatter i artikkelen "If you do not *birget* [manage] then you don't belong here": a qualitative focus group study on the cultural meanings of suicide among Indigenous Sámi in arctic Norway (Petter Stoor, Gro Berntsen, Heidi Hjelmeland, Anne Silviken), International Journal of Circumpolar Health, Volume 78,2019-Issue 1
- Ole Greger Lillevik og Jens Severin Salamonsen har sammen med Inge Nordhaug fra RVTS Vest vært redaktører for boken "Vold i nære relasjoner. Diskurser og fenomenforståelse", Gyldendal 2019.
 - Anders Lundesgaard og Jens Severin Salamonsen bidro med artikkelen "Hvordan ivareta barnets perspektiv i samtaler om vold og overgrep. Om barns hukommelse og samtalekompetanse"
 - Ole Greger Lillevik bidro med artikkelen "Stress- og avmaktbevisst omsorg"

- Kirsten Eriksen bidro som medforfatter i kronikken “Menneskehandel - nærmere enn du tror” (Kirsten Eriksen, Yngve Myrvoll, Marianne Aasen, Hanne Stenvaag), Nordlys, 22.05.19.

3.6 Media

I 2019 ble RVTS Nord nevnt over 12 ganger i media, regionalt og nasjonalt. Temaene for artiklene har berørt flere av våre hovedområder.

Kirsten Eriksen var med som medforfatter i kronikken “Menneskehandel - nærmere enn du tror”.

3.7 Skype 4 business

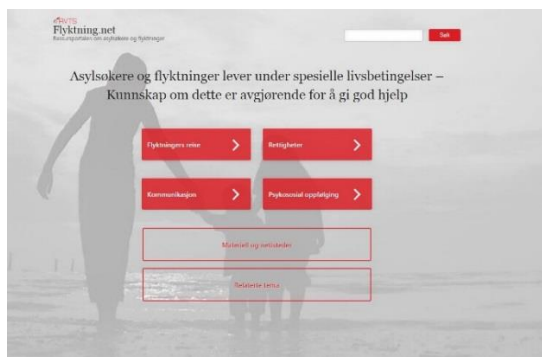
Gjennom Skype og videokonferanse når vi lettere våre brukere. Vi bruker videokonferanseutstyr til å gjennomføre undervisninger, veiledninger og samarbeidsmøter. Det er et nyttig og ressurs sparende verktøy for å kunne nå ut til flere vår store geografisk region, på 112 951 km².

3.8 E-læringsprogrammer/kurs

Utvikling og bruk av e-læring har over flere år vært et av de store satsningsområdene til RVTS Nord. E-læringsprogrammene våre gjør kompetanse mer tilgjengelig for våre brukere, det sikrer gjenbruk av materiell og har en samfunnsøkonomisk gevinst. Vi har produsert flere nettkurs som er mye brukt. Gjennom e-læringsprogrammene når vi ut til flere tjenesteytere i vår region. Dermed kan de bidra til å gi en likeverdig tilgang til våre tjenester.

E-læringsprogrammene våre brukes sammen med andre pedagogiske tilnærminger som fysiske forelesninger og veiledning. I utviklingen av våre nettkurs har brukere hatt en viktig posisjon, både gjennom referansegrupper og som brukerstemmer inn i kursene.

3.8.1 Flyktning.net

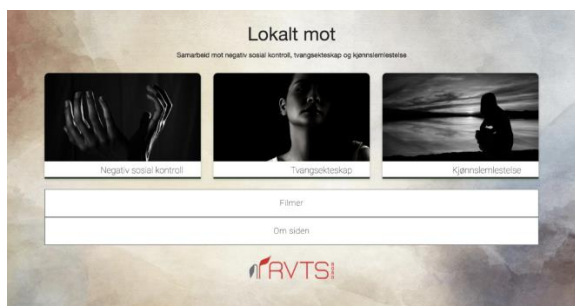

Flyktning.net, Ressursportalen om psykososialt arbeid med asylsøkere og flyktninger, ble lansert i 2017. I årene etter lansering har vi jobbet aktivt med å spre kjennskap om portalen til tjenesteapparatet i Nord-Norge som arbeider med asylsøkere og flyktninger. I 2019 har dette blitt gjort gjennom informasjon om portalen og konkrete ressurser i portalen via nyhetsbrev, nettside og Facebook. RVTS Nord har videre informert om portalen, benyttet fagstoff og ressurser fra portalen i tilnærmet all vår flyktningrelaterte kompetansehevende virksomhet. Vi har også veiledet tjenesteapparatet i hvordan de kan arrangere egne interne fagdager

med bruk av materiell fra flyktning.net. I 2019 har vi fortsatt arbeidet med å videreutvikle og oppdatert portalen ved å legge inn nye relevante ressurser, fjerne inaktive lenker og utdatert stoff og finjustert noe på strukturen. Vi ser behov for en noe mer omfattende videreutvikling av portalen med tanke på økt brukervennlighet. Planer for dette er lagt for 2020. RVTS Nord har ledet og tatt hovedansvar for vedlikehold og jevnlig faglig oppdatering. Videreutvikling og spredning har vært drøftet i møte mellom landets RVTS'er.

Flyktning.net har relativt jevne besøkstall i hele 2019, med en liten nedgang i fellesferien. Psykososial oppfølging, materiell og nettsted, og rettigheter er de mest besøkte undersidene på nettstedet. Vi ser at det er en snitt-tid på cirka 2 minutter per bruker som er inne, og i gjennomsnitt er de inne på 2-3 sider. Sidevisningen var cirka 42 000.

3.8.2 Lokalt mot

Nettressursen *Lokalt mot* – samarbeid mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, ble opprinnelig utviklet i 2012 i et samarbeid mellom Bufetat region Nord, RVTS Nord, IMDi Nord, Fylkesmannen i Troms og Fylkesmannen i Finnmark. Ved hjelp av ekstratilskudd til RVTS Nord for arbeid mot kjønnslemlestelse i 2017 kunne vi ferdigstille revidering av nettstedet. Nettstedet framstår nå som godt oppdatert både faglig og visuelt, og kan benyttes i kompetanseheving ikke bare i vår egen region. Vi har også i 2019 arbeidet med implementering av det reviderte *Lokalt Mot*. Besøkstallene for 2019 viser mest aktivitet etter presentasjoner av nettstedet på fagdager og konferanser. Snittsider per økt er cirka 3 sider per økt, og cirka 2 minutter per økt. Totalt har *Lokalt mot* hatt cirka 1 350 sidevisninger.

3.8.3 Stø kurs - Traumeforståelse og behandling

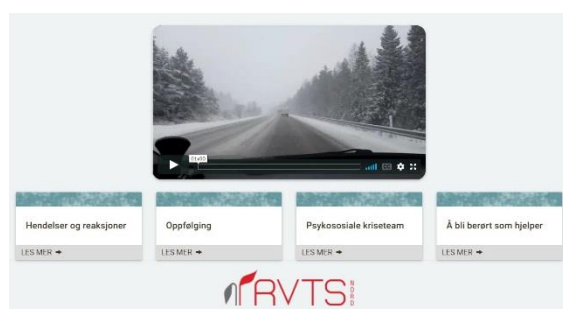

Stø kurs er et nettbasert kompetansehevingsprogram om traumer beregnet på psykisk helsevern for voksne. Kursinnholdet har åpen tilgang, og gir en bred og grunnleggende innføring i traumeforståelse og -behandling. Dette inkluderer blant annet kunnskap om type I - og type II traumer, kartlegging, faseorientert behandling og arbeid med flyktninger, inkludert tortur. Programmet har en varighet på fem dager for behandlere og fire dager for miljøpersonell. De to første dagene er felles for begge gruppene. Helseforetakene (og andre kursmottagere) blir i tillegg sterkt anbefalt å legge til rette for veiledning lokalt.

Alle undervisningsdagene kan gjennomføres som e-læring, men RVTS Nord har i noen utstrekning gitt implementeringsstøtte i form av å gjennomføre enkeltdager som fysisk undervisning. I løpet av 2019 har RVTS Nord bidratt til kompetanseheving om traumebehandling for voksne gjennom bruk av Stø Kurs på forskjellige måter. Stø Kurs- undervisning ble blant annet gjennomført for Enhet for medikamentfritt alternativ, Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN), og i Rana kommune. Stø Kurs er også lagt inn i Krise- og traumeutdanningen til Universitetet i Tromsø (Campus Narvik).

Informasjon om Stø kurs og bruk av fagstoff fra e-læringsprogrammet inngår også i en rekke av RVTS Nord sin øvrige kompetansehevende virksomhet. Stø kurs har totalt hatt cirka 113 700 sidevisninger. Per økt har det vært cirka 14 sidevisninger, og snitt-tiden per økt er 19 minutter.

3.8.4 Når krisen rammer

Kurset er faglig oppdatert i henhold til gjeldende anbefalinger i veilederen «Mestring, samhørighet og håp». I tillegg er veilederen «Etter selvmordet» en sentral del av det faglige grunnlaget for kurset. Kurset skal styrke den psykososiale oppfølgingen etter kriser, ulykker og katastrofer. Målsettingen er å gi relevant og oppdatert kunnskap som gir økt trygghet, og kompetanse hos hjelperen i møte med berørte og etterlatte. Kurset inkluderer et fokus på utsatte grupper, som barn og unge og flyktninger og asylsøkere. Nettkurset er et viktig verktøy for RVTS Nord i arbeidet med å implementere de nevnte veilederne.

Selv om hovedmålgruppen for kurset er psykososiale kriseteam er det faglige innholdet relevant for alle hjelpere og tjenesteytere som møter mennesker i krise. En del kriseteam bruker nettkurset som opplæringskrav for medlemmene i kriseteamet. Ansatte ved RVTS Nord bruker det faglige innholdet både i egen undervisning og viser til det når det er aktuelt. Når krisen rammer har hatt cirka 28 324 sidevisninger i 2019. Per økt ble cirka 7 sider besøkt, og snitt-tiden er 9 minutter.

3.8.5 Krisenett Nord

Her kan du raskt oppdatere deg før du skal på oppdrag ved å gå til innholdet i **Mobiliseringsfasen**. Når krisen rammer gir faglig påfyll og kompetanse for å møte mennesker i krise. **Prosedyrerutiner** er en hjelp i arbeidet med å lage beredkapsplaner og lokale rutiner.

Kriseteam i nord gir oversikt over hvem man kan kontakte for å nå de psykososiale kriseteamene i Nordland, Troms og Finnmark. Hver kommune står oppført med leder eller koordinator for sitt team, og her finner man nødvendig kontaktinformasjon.

I **Erfaringsforumet** kan man dele erfaringer, stille spørsmål og få nyttige kommentarer og tilbakemeldinger fra kollegaer i hele landsdelen. Man kan legge ut rykter, ta initiativ til gode diskusjoner og inspirere og motivere hverandre i et spennende fagfelt.

Krisenett Nord er et lukket fagnettverk for medlemmer av psykososiale kriseteam i Nord-Norge, som gir tilgang til faglig påfyll og kompetanse for å kunne hjelpe mennesker i kriser. Fagnettverket ble ferdigstilt i 2014. Vi opplever jevnlig forespørsel fra medlemmer av kriseteam om å bli medlem i fagnettverket, både fra kommuner i egen region og andre deler av landet. Det er behov for å se på om fagnettverket kan oppgraderes og oppdateres for å øke bruken av det. Det har ikke vært prioritert ressurser i 2019 til å gjøre denne vurderingen. I 2019 har Krisenett Nord hatt cirka 189 sidevisninger, 7 sidevisninger per økt, og en gjennomsnittstid

på cirka 7 minutter. Antall sidevisninger har falt mye siden 2018.

3.8.6 Vold og seksuelle overgrep mot barn

Nettkurset om vold og seksuelle overgrep mot barn for ansatte i barnehager og skoler (1.-6. Trinn) ble lansert i 2015. Det er et gratis og fritt tilgjengelig tilbud til ansatte i barnehager og skoler. Kurset har til hensikt å gi ansatte i barnehage og skole kunnskap om vold og seksuelle overgrep og gjøre dem tryggere når det gjelder det å snakke med barn. Videre vil dette kunne avdekke vold og seksuelle overgrep, og melde vold og seksuelle overgrep videre til barnevern og politi. Kurset inkluderer et fokus på barn med minoritetsetnisk og urfolksbakgrunn.

Flere kommuner har gjort nettkurset obligatorisk som kompetansehevingstiltak i barnehagesektoren. I 2019 hadde nettkurset totalt 100 466 sidevisninger, cirka 8 sidevisninger per økt, og gjennomsnittstiden per økt er på cirka 10 min.

Det vises til kap. 8.1.2 der det redegjøres for arbeidet med utvikling og implementering av den digitale opplæringsplattformen SNAKKE. For RVTS Nord er dette arbeidet en videreføring av arbeidet med nettkurset. SNAKKE har som nettkurset et hovedfokus på kompetanseheving på bekymrings samtalen med barn og unge der det er mistanke om at barn blir utsatt for vold, seksuelle overgrep og alvorlig omsorgssvikt, men har en videre målgruppe enn nettkurset.

4 Tverretatlig samarbeid og samordning

4.1 Overordnede samarbeidsmøter – regionalt og nasjonalt

RVTS Nord har gjennom året deltatt i ulike regionale og nasjonale samarbeidsfora. Noen av disse er opprettet ut fra spesifikke oppdrag i tilskuddsbrevet. Fagpersoner fra alle fem RVTSene som jobber innenfor samme temaområdet møtes. Dette bidrar til god delingskultur på tvers av regiongrensene og godt samarbeid om fellesprosjekter. Videre bidrar det også til like, eller godt tilpassede, tilbud til hele landet. Eksempel på slike samarbeidsfora er tilknyttet tema som Radikalisering og voldelig ekstremisme, Menneskehandel og Kompetanseheving til krisesentrene.

I mer overordnede samarbeidsfora deltar i hovedsak ledere eller den som stiller i lederens sted. Følgende ulike ledelsesfora har RVTS Nord deltatt i for 2019.

4.1.1 Kompetanselederforum Nord

Lederne fra RVTS Nord, RKBU Nord, KoRus-Nord, Vivat, NAPHA og SANKS utgjør Kompetanselederforum Nord.

Kompetanselederforum Nord skal videreutvikle samarbeidet innenfor en geografisk, demografisk, etnisk og kulturell nordnorsk kontekst, og legge denne til grunn for samarbeidet. Lederforumets oppgave er å definere aktuelle samarbeidsområder og rammer for samarbeidet. Rollene til hvert senter tydeliggjøres.

Lederforumet har også i 2019 fulgt opp sin vedtatte møteplan, med ett fysisk dagsmøte i halvåret, i tillegg to telematikk møter i halvåret. Det etableres arbeidsgrupper på tvers av sentrene ved behov for å løse konkrete samarbeidsprosjekter, hvor fagansatte fra kompetansesentrene deltar. Forumet registrerer oppdrag de har samarbeidet om i egen Årsrapport som sendes Helsedirektoratet. Flere av lederne fra forumet deltok på gjennomgang av kommuneprogrammet i desember 2019, hvor de la frem arbeidet som pågår om felles presentasjonsfilm for de regionale kompetansesentrene som inngår i Forumet.

4.1.2 Dialogmøte Nord

Lederne fra RVTS Nord, RKBU Nord, KoRus-Nord, NAPHA og SANKS og representanter fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark og Fylkesmannen i Nordland møtes årlig i Dialogmøte Nord. I tillegg deltar Helsedirektoratet med en representant. Møtet ble arrangert i februar 2019. Dialogmøte Nord har utarbeidet et felles mandat, hvor målet er å være godt orientert om hverandres oppdrag og kartlegge felles oppdrag hvor det er naturlig å samarbeide. Videre brukes tid til drøfting av felles utfordringsbilde i vår region tilknyttet våre oppdrag. Det ble satt fokus på tre felles fokusområder som er sårbare unge voksne, brukermedvirkning og det samiske perspektivet. Arbeid tilknyttet disse oppsummeres i neste møte i 2020.

4.1.3 Nasjonalt RVTS ledermøte

Lederne fra alle fem RVTSene møtes 1 gang pr. måned (heldag) på Gardermoen. Her drøfter vi felles samarbeidsområder og oppdrag, informerer hverandre om ulike satsinger, deler ledelseserfaringer/utfordringer og sikrer samarbeid med øvrige nasjonale senter og oppdragsgiver. På flere av møtene har Helsedirektoratet og Bufdir deltatt på enkeltsaker, som de har ønsket å drøfte med ledergruppen. Nasjonale forskningssenter som NKVTS og NSSF har også deltatt på deler av disse møtene, for å sikre god informasjonsflyt mellom sentrene og avklare samarbeid. Møteplan legges tidlig på året, og har vært fulgt opp gjennom hele året. I tillegg møtes RVTS-lederne på fellesmøter i direktoratene, på ulike arrangementer og har jevnlig mail og telefonkontakt.

4.1.4 Møte med direktoratene

Leder ved RVTS Nord har i løpet av året deltatt på felles møter for alle senterlederne ved nasjonale og regionale forsknings- og kompetansesenter, som Helsedirektoratet har innkalt til. Bufdir har også vært representert på møtene. I tillegg har det vært arrangert et eget skypemøte med Helsedirektoratet, ledelsen ved RVTS nord, rådgiver fra Helse Nord og eierrepresentanter fra UNN. Helsedirektoratet og Bufdir deltok høsten 2019 på dialogmøte med Kompetanselederforum nord som ble holdt i Tromsø. Representant fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark deltok på møtet. Tema var å se på hvordan kompetansesentrene samarbeider. Det skal utarbeides et nasjonalt veikart for å vise hvordan vi samarbeider, og den vil være en oppsummering fra tilsvarende dialogmøter i alle regionene.

4.1.5 Forum for fag og kompetanseutvikling i kommunene om psykisk helse og rus

Forum for fag og kompetanseutvikling i kommunene om psykisk helse og rus ble opprettet på initiativ fra Helsedirektoratet i 2017. Forumet ble opprettet for 2 år, og hadde sitt siste møte i desember 2019. Forumet har bestått av representanter på ledernivå fra alle kompetansesentrene (KoRus, RBUP/RKBU, RVTS) i tillegg til NAPHA, NK-ROP, Folkehelseinstituttet, flere brukerorganisasjoner, kommuner, spesialisthelsetjenesten, KS og Fylkesmenn. I tillegg har Bufdir. og Helsedirektoratet vært representert. Sekretær for forumet har vært fra Helsedirektoratet. Forumet har gitt råd til direktoratene, og har hatt en pådriverrolle overfor både kommuner og direktorat på enkelttema. Leder ved RVTS Nord har hatt rolle som nestleder i Forumet. Det har vært arrangert 4 heldagsmøter i forumet gjennom året. I tillegg har det vært flere arbeidsutvalgsmøter. Det skrives egen rapport fra arbeidet i forumet.

4.2 Program for folkehelsearbeid i kommunene

Finnmark fylkeskommune, og kommunene i Finnmark som har fått midler fra programmet, var inne i sitt andre prosjektår i 2019. Programkommunene er i gang med tiltaksutvikling og har begynt å sette i gang med tiltakene. RVTS Nord deltar i samarbeidsutvalget rundt program for folkehelse i Finnmark og har bidratt i planlegging av felles samlinger for prosjektet samt veiledning overfor programkommunene. En kommune har valgt å implementere «Link til livet» i skole og barnehage. Vi var sammen med RVTS Sør i denne kommunen for å ha opplæring til de ansatte som skal ta i bruk undervisningsopplegget.

I 2019 fikk fylkeskommunene i Nordland og Troms også tildelt midler. Også i disse fylkene er vi representert i samarbeidsutvalgene sammen med blant annet KoRus-Nord og RKBU Nord. Vi har vært med i prosessen med å fordele penger til kommunene i disse fylkene og deltatt på samlinger for programkommunene, både i Nordland og Troms. I Nordland har vi i tillegg bistått i skypeveiledning til kommunene om prosjekt- og tiltaksutvikling.

RVTS Nord har også deltatt på samling i program for folkehelsearbeid i regi av Helsedirektoratet.

4.3 0-24 samarbeidet og KS læringsnettverk

Samarbeidet mellom «0-24 samarbeidet», KS læringsnettverk «Bedre samhandling for barn og unge» og Program for folkehelse i Finnmark ble avsluttet i oktober 2019. Ved avslutningen hadde det vært tre konferanser i 2019 for kommunene i Finnmark. Disse konferansene har samlet mellom 50 – 100 deltakere fra cirka 15 kommuner i fylket. RVTS Nord har derfor hatt flere treffpunkter med alle disse tre prosjektene i løpet av 2019. Vi har vært til stede på alle tre samlingene i denne satsningen og bidratt med faglige innlegg.

0-24 samarbeidet inngår samtidig i flere andre av våre oppdrag, og trekkes inn de oppdragene hvor vi jobber med barn og unge. Dette gjelder arbeid innenfor vold, selvmordsforebygging, flyktningshelse med flere.

4.4 Ungdata

KoRus-Nord anbefaler alle kommuner og fylkeskommuner som har med tilleggsmodulene om selvmord/ selvskading/ vold å ta kontakt med RVTS Nord for å snakke om hvordan resultatene kan forstås og ivaretas. I 2019 har vi ikke hatt henvendelser fra kommuner/ fylkeskommuner om dette.

RVTS Nord har i samarbeid med de andre RVTSene, i 2019, gitt innspill til NOVA om endringer av spørsmål i modul om selvmord og selvskading. NOVA har i stor grad tatt hensyn til våre innspill.

4.5 Læringsnettverk – Barnevernstjenesten i Nordland

I 2019 har RVTS Nord og RKBU Nord samarbeidet tett rundt kompetanseheving til læringsnettverk for kommunale barnevernstjenester i Nordland. Sammen har RVTS Nord og RKBU Nord holdt seks fagdager i tre ulike kommuner, hvor til sammen cirka 39 kommuner deltok. Det var barnevernstjenester fra regionene Lofoten, Salten, Vesterålen og Helgeland.

Tematikken i fagdage omhandlet traumeforståelse, avdekking av selvmordsfare, vold i nære relasjoner, etiske dilemmaer, barnesamtalen og den digitale opplæringsplattformen SNAKKE. I utarbeidelsen av fagdage hadde RKBU Nord og RVTS Nord tett dialog med ledere for barnevernstjenesten/ koordinatorene for nettverkene, blant

annet med flere møter felles på videokonferanse. Dette var nyttig for å tilpasse det faglige innholdet til deres behov og vi fikk med oss gode refleksjoner til videre arbeid.

4.6 Kommunepsykologer og strukturerte tverrfaglige oppfølgingsteam

I 2019 ble det arrangert en regional samling for psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene i samarbeid med RKBU Nord.

RVTS Nord har i 2019 også startet et samarbeid med KoRus-Nord og NAPHA vedrørende kompetanseheving til pilotkommunene for strukturerte tverrfaglige oppfølgingsteam i vår region.

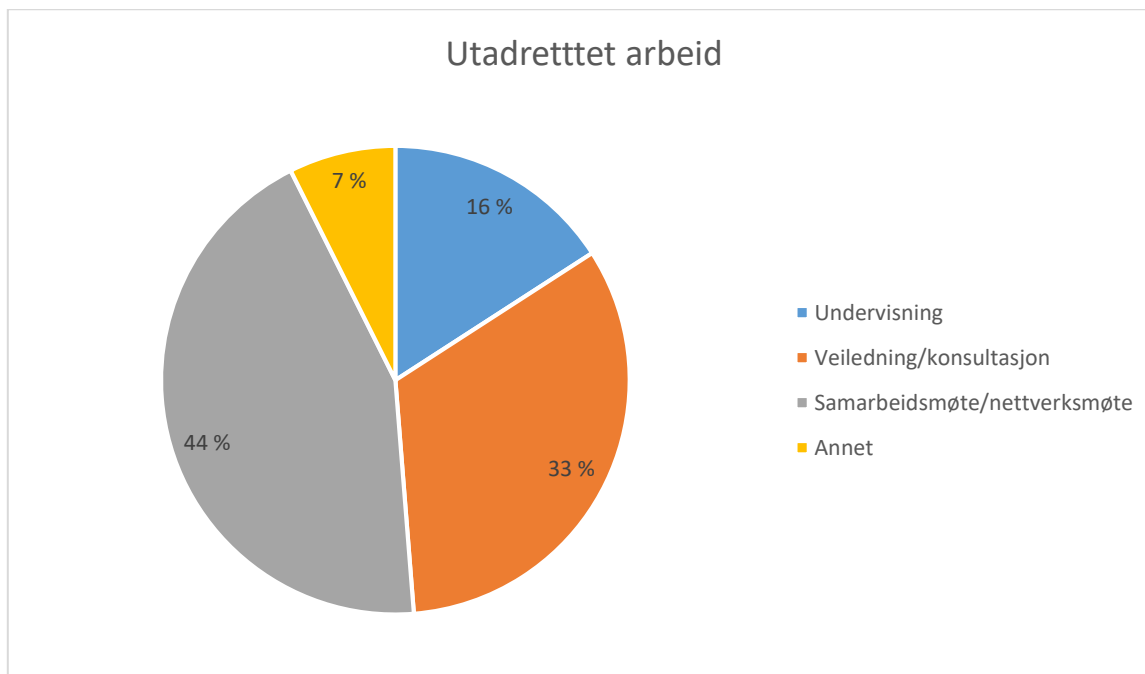
4.7 Deltakelse i forskning

- RVTS Nord har bidratt med faglige innspill til RKBU sitt forskningsprosjekt “PIRM - Supported Parenting Interventions for Refugees and Minority Families”.
- RVTS Nord har bidratt med faglige og erfaringsbaserte innspill til Røde Kors sitt forskningsprosjekt om behandlings- og rehabiliteringstilbudet for torturoverlevende i Norge.
- RVTS Nord deltar med en ansatt i forskningsprosjektet «Stories about life and death – exploring the bereaved person’s narratives as a way to understand suicide among young Sámi men”. Prosjektet er forankret i Samisk Nasjonal Kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS), og finansiert av Helse Nord, SANKS og Finnmarkssykehuset. Gjennom aktiv deltakelse i forskningsprosjektet «Stories about life and death» får RVTS Nord tilgang til brukernes erfaringer og utfordringer knyttet til selvmordsforebygging i en samisk kontekst. Vi er med å utvikle ny fagkunnskap innenfor feltet.
- RVTS Nord deltar i Forskernettverket til SANKS, hvor vi får kunnskap om nyere forskning som skal bidra til økt kompetanse om samers særskilte behov for språklig og kulturelt tilrettelagte tjenester. Vi får mulighet til å påvirke nye forskningstema, og vi bygger faglige nettverk og relasjoner.
- RVTS Nord bidrar med en ansatt som medforsker i SANKS sitt prosjekt “Vold og overgrep i samiske samfunn”.
- RVTS Nord har gitt bidrag til arbeidet med en systematisk kartleggingsoversikt som utarbeides av Folkehelseinstituttet, på vegne av NKVTS. Målet er å få en oversikt over den forskningen som finnes om behandling, både for utsatte og utøvere av vold og seksuelle overgrep. Resultatet ble en rapport og et forskningskart som ble lansert mai 2019.
- RVTS Nord har vært en del av brukerpanelet til NKVTS sitt forskningsprosjekt “Terrorangrepet. Opplevelser og reaksjoner hos de som overlevde Utøya”. Representanter i brukerpanelet har hatt en aktiv rolle i planleggingen og gjennomføringen av datainnsamlingen og fortolkning av funn. Det skal gjennomføres nye datainnsamlinger for etterlatte (Senter for krisepsykologi, UiB) og for Utøya-overlevende og deres foreldre (NKVTS). To ansatte ved RVTS Nord er en del av beredskapen til Utøya-studiens fjerde runde for overlevende og foreldre etter terrorangrepet 22. Juli.

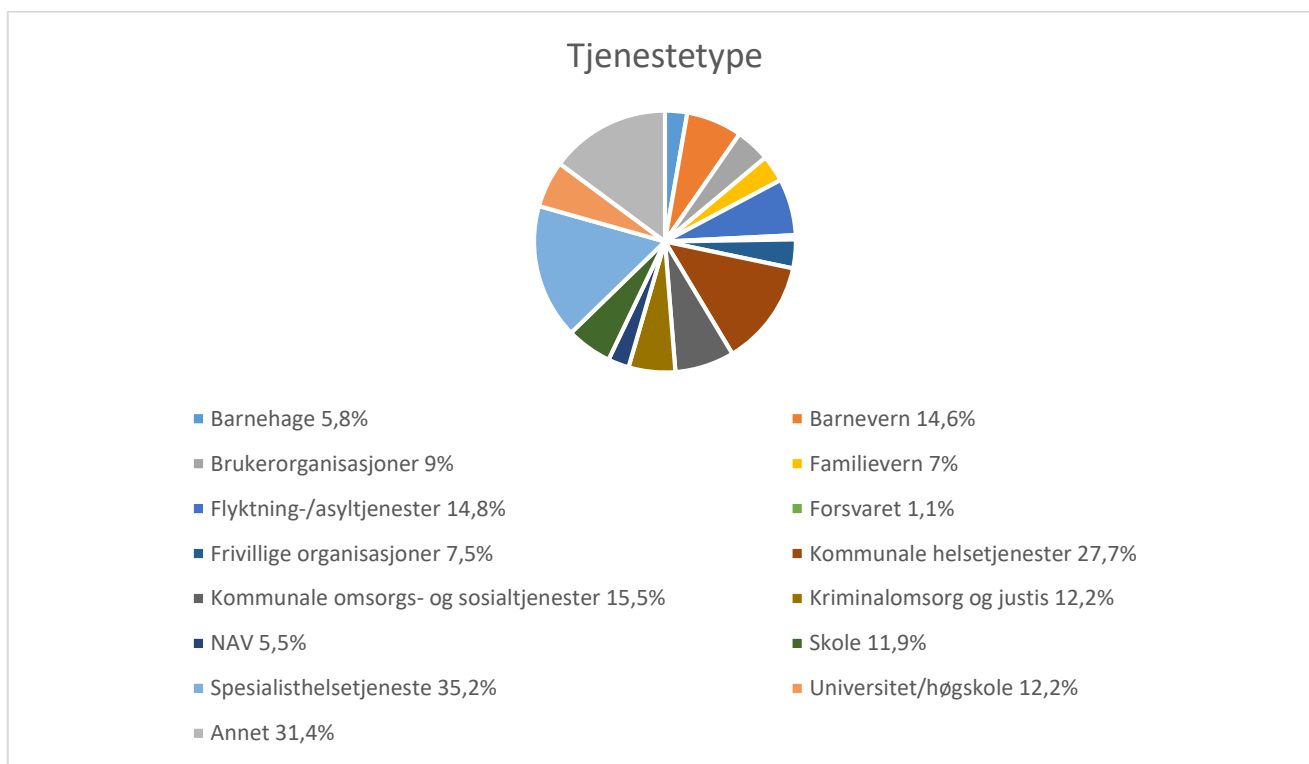
5 Kompetanseutvikling og kontakt med tjenesteapparatet

5.1 Utadrettet aktivitet

RVTS Nord benytter en egen registreringsmodell som gir et godt bilde av vår drift, selv om den ikke får med all aktivitet. Dette er en manuell registrering ansatte gjør, ut i fra det arbeidet de utfører. Registreringen inkluderer ikke kompetanseheving via våre nettressurser og e-læringsprogram.

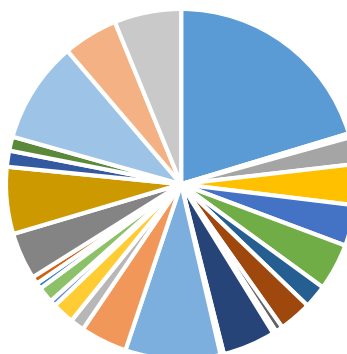

Fordeling av antall aktiviteter på type arbeid

Deltakere på våre aktiviteter fordelt på tjenestetypet de representerer

Oppdrag utført i samarbeid med

■ Ingen medarrangør 39,9%	■ ATV 0,6%
■ Bufetat 4%	■ Direktoratene/Myndigheter 6,1%
■ Frivillige organisasjoner 6,1%	■ Brukerorganisasjoner 7%
■ Fylkeskommune 3,5%	■ Fylkesmann 4,9%
■ Folkehelseinstituttet 1,1%	■ Forsvaret 0,5%
■ Justissektoren 7,9%	■ IMDI Nord 0,5%
■ Kommunale tjenester 14,2%	■ KoRus Nord 7%
■ KS 2,1%	■ NAPHA 3,3%
■ NAV 0,9%	■ NKVTS 2,4%
■ NSSF 0,9%	■ Privat sektor 1,1%
■ RKBU Nord 7%	■ Regionale kompetansesentre utenfor Nord-Norge 10%

Samarbeidsinstanser til våre aktiviteter

5.2 Konsultasjon og veiledning

RVTS Nord gir løpende konsultasjon til tjenesteapparatet. Dette innebærer kommunale tjenester, spesialisthelsetjeneste, statlig etater, andre offentlige instanser og private aktører i regionen. Vi mottar mange henvendelser i måneden, og det er stor variasjon i omfang og behov. Konsultasjonene gis på telefon, videokonferanse eller ved fysiske møter. Vi initierer samarbeid med andre tjenester og andre kompetansemiljøer, der vi ser det er nødvendig.

RVTS Nord har i 2019 deltatt i tre faste konsultasjonsteam (to regionale og ett interkommunalt), der bekymring vedrørende vold mot barn og risikoutsatte voksne (inkludert seksuelle overgrep og alvorlig omsorgssvikt) er konsultasjonsgrunn. Disse teamene er:

- Regionalt tverrfaglig, tverretatlig og tverrsektorielt konsultasjonsteam om avdekking og oppfølging av barn utsatt for vold, seksuelle overgrep eller alvorlig omsorgssvikt (koordinert av Statens Barnehus i Tromsø).
- Regionalt tverrfaglig, tverretatlig og tverrsektorielt kompetanseteam om oppfølging av barn og unge med skadelig seksuell atferd (koordinert av RVTS Nord).
- TryggEst-konsultasjonsteam, et interkommunalt konsultasjonsteam for innsatsteamene i TryggEst-pilotkommunene Tromsø, Alta og Porsanger. Formålet er håndtering og oppfølging av særlig risikoutsatte eldre unge og voksne (blant annet fysisk funksjonshemming eller kognitiv funksjonsnedsettelse) som utsettes for eller utøver vold, seksuelle overgrep/skadelig seksuell atferd eller andre overgrep og krenkelser (koordinert av Tromsø kommune).

I tillegg har RVTS Nord konsultert/veiledet i en rekke enkeltsaker vedrørende vold eller seksuelle overgrep mot barn, unge og voksne i 2019. Dette omfatter alle typer tjenester, med hovedvekt på helse- og omsorg (kommunale tjenester og spesialisthelsetjeneste) og barnevern (statlig og kommunalt). Barnehager og skoler er også hyppige konsultasjonssøkere.

RVTS Nord har gitt en rekke konsultasjoner og veiledninger på forespørsel til tjenesteapparatet som arbeider med asylsøkere og flyktninger. Forespørslene har kommet fra bredden i tjenesteapparatet og omhandlet både barn, voksne og enslige mindreårige. I 2019 har vi sett en økning i henvendelser fra kommuner som har bosatt store flyktningfamilier med komplekse og sammensatte problemer. Økningen i henvendelser fra ansatte i barnehager og skoler som vi registrerte i 2018 har vedvart. Vi har videre bidratt i veiledningsforløp til kommunalt migrasjonshelseteam; kommunal tverretattlig/tverrfaglig samarbeidsgruppe, samt helsesøster i bruk av den forbyggende intervensjonen EXIT i arbeid med bosatt flyktningungdom.

Vi har gitt veiledning på forespørsel til spesialisthelsetjenesten angående komplekst traumatiserte pasienter; norske og flyktninger. Noe av dette er gitt som langsgående, avgrensede veiledningsforløp. Videre bidrar vi regelmessig i veiledningsgruppe for fysioterapeuter i spesialisthelsetjenesten (psykiatri og somatikk) med fokus på kropporientert traumebehandling. For øvrig har RVTS Nord vært en støttespiller til oppstarten av et kompetanseteam på traumer i Psykisk helse- og rusklinikken UNN som ble formelt etablert januar 2019. Dette teamet skal gi veiledning og konsultasjon til alle enheter som gir traumebehandling i UNN.

Innen tema selvsikring og selvmord har vi i 2019 hatt henvendelser om veiledning og konsultasjon fra en rekke kommunale tjenester og fra spesialisthelsetjenesten. Henvendelsene fra de kommunale tjenestene har vært fra helse, barnevern og skole. Tematikken har vært oppfølging etter selvsikring, selvmordsforsøk og i etterkant av selvmord. Vi har også hatt henvendelser fra etterlatte som trenger veiledning til hvordan finne fram i hjelpeapparatet. Vi har også konsultasjoner på tjenesteapparatets oppfølging av etterlatte og berørte etter kriser i kommunene som selvmord og ulykker m.m.

5.3 Evaluering og behovsanalyser

Vi evaluerer våre kurs, undervisninger, fagdager og konferanser. Evalueringene brukes i forbedringsarbeidet av våre tilbud til tjenesteapparatet. Her brukes mobil, skjema i papirformat og ettersending av skjema per epost. Vi etterspør alltid hva folk ønsker mer av, og forslag til tema til fremtidige arrangementer.

6 Samarbeid med universitet og høyskole

RVTS Nord har bidratt med undervisning innenfor alle våre fagområder på en rekke utdanninger, blant annet medisinstudiet ved Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet (UiT), Kirkelig utdanningscenter i nord, Fysioterapiutdanninga ved UiT og til siste års studenter på bachelor i sosialt arbeid ved UiT Campus Tromsø. RVTS Nord har undervist i kurset OPS! på "Helse, aldring og aktiv omsorg", og "Psykisk helsearbeid og rusarbeid" ved Fagskolen i Troms.

I tillegg har RVTS Nord også i 2019 bidratt inn i to videreutdanninger ved UiT Campus Narvik: Videreutdanning i krisehåndtering og traumebehandling og Videreutdanning om vold i nære relasjoner. Videreutdanningene er et samarbeidsprosjekt som har foregått i 10 år mellom RVTS Nord og UiT, og som nå kan benyttes i masterprogram i 2020. Ansatte ved RVTS Nord bidrar inn som en betydelig undervisningsressurs i disse videreutdanningene. Nettkurset Stø Kurs og Når krisen rammer er lagt inn som arbeidskrav i førstnevnte utdanning. Nettkurset Vold og seksuelle overgrep mot barn for ansatte i barnehage og skole, er arbeidskrav i sistnevnte. Den digitale opplæringsplattformen SNAKKE som RVTS Nord ser som en videreføring av nettkurset, blir nå benyttet i undervisningen på sistnevnte utdanning.

Gjennom utdanningene har vi nådd fagpersoner fra kommuner i Nord-, Midt-, Øst- og Vest-Norge:

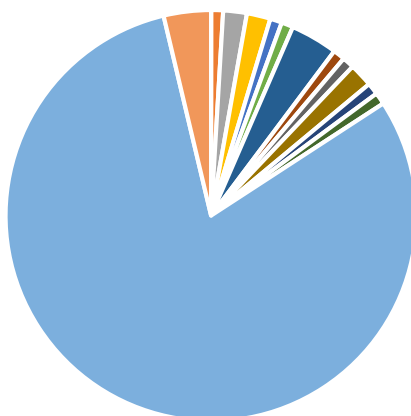
- Videreutdanning i krisehåndtering og traumebehandling: 55 studenter fra 16 kommuner i Nord Norge og 8 kommuner utenfor.
- Videreutdanning om vold i nære relasjoner: 52 studenter fra 12 kommuner i Nord-Norge og 5 kommuner utenfor.

Vi feiret 10 års jubileum for Videreutdanning om vold i nære relasjoner 3. desember. I den forbindelse arrangerte vi, sammen med UiT Campus Narvik, Jubileumskonferansen 2019. 106 deltakere var tilstede for å få med seg jubileumskonferansen av Videreutdanningen vold i nære relasjoner. Konferansen presenterte temaer innenfor vold i nære relasjoner med bidrag fra Alternativ til vold, RVTS Nord, Rådgiver fra Sofienberg skole og NKVTS.

Jubileumskonferanse Vold i nære relasjoner	
08:15 – 09:00	Registrering og kaffe
09:00 – 09:30	Velkommen og tilbake til en videreutdanning om vold i nære relasjoner og videre temaområder i samarbeidet mellom Universitetet i Tromsø og RVTS Nord
09:30 – 10:00	For rådgiverne/undervisere til utøver av vold i nære relasjoner.
10:00 – 10:15	Pause
10:15 – 11:30	For framtidig arbeid til profesjonalisering av arbeidet med vold i nære relasjoner (fartstetter)
11:30 – 12:30	Lunsj
12:30 – 13:15	Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner
13:15 – 13:30	Pause
13:30 – 14:15	Negativ sosial kontroll i nære relasjoner
14:15 – 14:30	Pause
14:30 – 15:30	Kjæreste vold blant tenåringer, og digitale mediers rolle i slik atferd
15:30 – 15:40	Avslutning av dagen

Jubileumskonferansen i Tromsø - 10 års med videreutdanningen vold i nære relasjoner

■ Alta 0,9%	■ Balsfjord 0,9%	■ Dyrøy 1,8%	■ Harstad 1,8%	■ Kåfjord 0,9%
■ Leirfjord 0,9%	■ Lenvik 3,6%	■ Målselv 0,9%	■ Narvik 0,9%	■ Sortland 1,8%
■ Nordreisa 0,9%	■ Salangen 0,9%	■ Tromsø 77,9%	■ Tysfjord 3,6%	

Deltakere fordelt på kommuner

7 Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap

7.1 Traumer og traumatisk stress

RVTS Nord har i 2019 hatt et fokus på kroppsorientert traumebehandling, inkludert traumefokusert fysioterapi. I denne forbindelse har vi:

- arrangert fagdager om “Balansekode - læringsfokusert fysioterapi” for behandlere som jobber med komplekst traumatiserte, inkludert flyktninger og torturoverlevende
- arrangert workshop i “Balansekode” for deltagere på fagdagene
- tilbudt undervisning om og veiledning i “Balansekode” for blant annet ansatte i asylmottak og politietterforskere av seksuelle overgrep på nett
- inkludert kroppsorientert traumebehandling i en rekke av våre undervisnings- og veiledningsoppdrag.
- deltatt i et fagutviklingsnettverk for kroppsorientert traumebehandling og fysioterapi bestående av fysioterapeuter fra spesialisthelsetjeneste og i privat praksis.
- arrangert “Stressmestringskurs” for ansatte som jobber med traumatiserte mennesker. Kurset er basert på kroppsorienterte og kreative metoder forankret i den forskningsbaserte intervensjonen “EXIT”. Oppfølgingskurs er planlagt for 2020.
- undervist om “traumeforståelse og traumebehandling i et fysioterapiperspektiv i arbeid med traumatiserte flyktninger og asylsøkere, inkludert torturoverlevende” for fysioterapistudiet ved Universitetet i Tromsø - Norges Arktiske Universitet
- inkludert temaene “fysioterapi i behandling av traume og smertelidelser” og “kroppsorientert traumebehandling” i en rekke undervisnings- og veiledning/konsultasjonsoppdrag

Balansekoden

For øvrig har vi undervist om potensielt traumatiske hendelser, inkludert vold, for flere tjenester som jobber med barn, deriblant helsetjenester, barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner.

Kompetanseheving om traumer, traumatisk stress og oppfølging og behandling av traumatiserte er også godt integrert i en rekke av RVTS Nord sine øvrige oppdrag og rapporteres om ellers i dette dokumentet.

7.1.1 Child and Adolescent Complex Trauma Society - Cactusnettverket

RVTS Nord er ett av medlemmene i det nasjonale kompetansenettverket om utviklingstraumer: Cactusnettverket. I løpet av 2019 ble det avholdt to ordinære heldagsmøter.

7.2 Psykososial beredskap

Samarbeidet med Fylkesmannen i Finnmark knyttet til nettverk for de psykososiale kriseteamene i fylket har fortsatt også i 2019. Årets samling fant sted i Kjøllefjord 25.-26. september. Kriseteamet i Lebesby kommune var vertskap og medarrangør. På nettverkssamlingen deltok medlemmer av kriseteamene fra 12 av fylkets 19 kommuner. Veileder IS – 2428 «Mestring, samholdighet og håp. Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer» og innspill til aktuelle tema fra evaluering av siste nettverkssamling, lå til grunn for det faglige innholdet.

I Nordland har vårt samarbeid med Fylkesmannen om arrangering av nettverkssamling for de psykososiale kriseteamene i fylket fortsatt også i 2019. Det resulterte i to samlinger, en i Mosjøen 5.-6. november for de sørlige kommunene i Nordland, og en i Bodø 17.-18. juni. På samlingene deltok til sammen medlemmer av kriseteam fra 30 av fylkets 44 kommuner. Vi har nå fått til et årlig tilbud i Nordland på samme måte som i Finnmark. I tillegg jobber vi videre med å få til et tilsvarende nettverkssamlinger for de psykososiale kriseteamene i Troms.

Erfaringene vår med nettverkssamlingene er at det i etterkant kommer forespørslar fra enkeltkommuner om fagdager hvor de, sammen med nabokommuner, kan gå mer i dybden i spesifikke tema. Slike henvendelser imøtegår vi ut fra kapasitet. I 2019 har tre kommuner fått et tilbud om kompetanseheving til sine psykososiale kriseteam.

Vinteren 2019 var vi invitert til å holde en øvelse for kriseberedskapen i Hammerfest kommune. Bakgrunnen var kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor de hadde tatt inn et scenario knyttet til håndtering av en situasjon hvor en ansatt ble pågrepet ved mistanke om seksuallovbrudd. Sammen med kommunen utviklet RVTS Nord scenario og holdt en øvelse med kriseledelsen, skole, barnehage, kriseteam og overgrepsteam. Politiet var til stede som observatør. Øvelsen ble godt evaluert og kommunen erfarte tydelig hvor det er forbedringspotensiale i beredskapen rundt slike hendelser. I etterkant av denne øvelsen ble vi invitert til beredskapsforum for Vest-Finnmark. Her holdt vi et innlegg om vold i nære relasjoner, seksuelle overgrep og selvmord og hvordan disse temaene kan få plass i arbeidet med kommunale risiko- og sårbarhetsanalyser. Beredskapsrådgiver i Hammerfest snakket om deres erfaringer og nytte av øvelsen vi holdt der i mars. Seks kommuner fra Vest-Finnmark var til stede.

I Universitetssykehuset Nord-Norge deltar vi i en ressurs- og kompetansehevingsgruppe for pårørendetjenesten. Under UNN sin årlige katastrofeøvelse våren 2019 fikk pårørendetjenesten være med på øvelsen. Vi deltok som observatører i arbeidet til pårørendetjenesten og var med på evalueringen av øvelsen. I tillegg har vi deltatt i evalueringsmøte i etterkant av håndtering av en hendelse hvor pårørendetjenesten var aktivisert.

7.3 Los-funksjon

På bakgrunn av funn fra *Den nasjonale støttegruppen etter 22.juli's* undersøkelse fikk støttegruppen i 2018 gjennomslag fra Helsedirektoratet for at RVTSene skal bistå berørte med å finne frem til hjelpetiltak (Los-funksjon). Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til arbeid med oppfølging etter 22. juli 2011, Tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet, datert 20.03.2019, ref. 13/1478-65, med 500 000 kr.

RVTS Nord har i samarbeid med de andre RVTSene og ledelsen av den nasjonale Støttegruppen for 22. juli utformet mandatet for Los-funksjonen i tillegg til logg, evalueringsskjema og retningslinjer. Arbeidet har foregått på samarbeidsmøter i Oslo og utveksling av dokumenter per mail. RVTS Nord har deltatt på den årlige samlingen til fylkeslag Nordland for overlevende, pårørende og etterlatte i Bodø. Deltakerne fikk informasjon om Los-funksjonen samt en undervisning om potensielle traumereaksjoner etter traumatiske hendelser. RVTS Nord deltok på fylkeslagssamling i Kirkenes der vi ga informasjon om Los-funksjonen og videre ledet et dialogmøte for fylkeslaget til de overlevende fra Troms, Finnmark og Svalbard. Ansvarlige for Los-funksjonen ved RVTS Nord og de andre RVTSene deltok på fylkesledersamlingen for den Nasjonale støttegruppen for 22. juli i Lillestrøm. RVTSene hadde ansvar for å holde et innlegg om mandatet. Det er gitt skriftlig og muntlig informasjon om Los-funksjonen til leder for støttegruppen til 22. juli i Karasjok.

I 2019 har RVTS Nord inngått et samarbeid med filmselskapet til filmen «Rekonstruksjon Utøya» for å se på mulige samarbeidsprosjekt. Los-funksjonen på RVTS Nord har utarbeidet et informasjonsskriv i samarbeid med de overlevende som medvirket i filmen, om vanlige traumereaksjoner etter potensielt traumatiserende hendelser. Dette informasjonsheftet er benyttet i ulike undervisningsopplegg rundt om i Norge.

Videre så har RVTS Nord deltatt på flere samarbeidsmøter med de andre RVTSene. Disse møtene har hatt som formål å utveksle anonymisert informasjon og evaluere de etablerte rutinene. Hovedfokus har vært tilbud om likeverdige tjenester til de berørte i hele landet. I 2019 har RVTS Nord bistått i 20 saker. De fleste sakene handler om å få helsehjelp i form av poliklinisk behandling, men en stor andel saker omhandler også erstatningskrav og bistand fra bistandsadvokat. De fleste søkerne har tatt kontakt på bakgrunn av informasjon de har fått på støttegruppens fylkeslagssamling. Støttegruppen har vært gode støttespillere på å formidle kontakt med Los-funksjonen. Det har videre blitt formidlet mange oppfølgingssaker fra NKVTS sin fjerde runde med intervjuer i Utøyastudien.

7.4 FN/NATO – veteraner

RVTS Nord har deltatt på to samarbeidsmøter i 2019 med de andre RVTSene om ivaretagelse av FN/NATO – veteraner. Vi deltok på Forsvarets veterankonferanse i Kristiansand. RVTS Nord arrangerte 23. mai en fagdag på Bardufoss i Målselv kommune. Fagdagen rettet seg mot hjelpeapparatet som har et betydelig behov for å øke kompetansen og kunnskapen om veteranenes situasjon. 50 personer fra ulike etater deltok. På fagdagen underviste representanter fra RVTS Nord, Forsvarets veterantjeneste, Bufetat og Institutt for militærpsykiatri.

RVTS Nord koordinerer et regionalt fagnettverk for veteraner, og arrangerte i løpet av året et fagnettverksmøte. Fagnettverket har deltakere fra veteranorganisasjoner, Forsvaret, Bufetat og kommunene. På møtet ble man enige om at man i 2020 skal prioritere å utvikle et konsept for samtalegrupper for barn og unge som har foreldre som enten er i, skal i eller har vært i utenlandstjeneste for Norge.

8 Vold og overgrep

RVTS Nord har i 2019 hatt høy aktivitet på temaområdene vold og seksuelle overgrep rettet mot tjenesteapparatet i regionen, i form av undervisning, konsultasjon/veiledning og samarbeids- og samordningsarbeid (inkludert nettverk og samhandlingsrutiner). I tillegg har vi gjennom året vært involvert i store utviklingsprosjekter innenfor digitale ressurser som SNAKKE og Jeg Vet (se eget kapittel for mer omtale). Vi arbeider ut fra de vide definisjonene av vold som også inkluderer negativ sosial kontroll, og av nære relasjoner omfattes også profesjonelle tjenesteytere. Vi har et livsløpsperspektiv med fokus på både utsatte og utøver. Innsatsen gjenspeiler alle forebyggingsnivå.

Det har i henhold til føringer i tilskuddsbrevet for 2019 spesielt vært arbeidet innenfor to større satsningsområder, med forankring i Opptappingsplan mot vold og overgrep, 2017-2021 (Prop. 12 S 2016-2017). Disse satsningene har vært på styrking av arbeid for økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn, og arbeid for bedre behandlingstilbud til overgripere. Det har også vært et særlig fokus på bidrag rettet mot utvikling og implementering av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, samt bidrag til lokalt og regionalt samarbeid og samordning av voldsarbeidet.

8.1 Samordning av voldsarbeidet, inkludert kommunale handlingsplaner

RVTS Nord skal bidra til samordning av voldsarbeidet i kommunene. Dette omfatter ulike former for kompetanseutvikling og nettverksarbeid i kommunene, med fokus på utvikling av samarbeidsrutiner og handlingsplaner om vold i nære relasjoner/vold og seksuelle overgrep mot barn. Fra 1. januar 2018 trådte nye lovbestemmelser for helselovgivningen i kraft. Disse innbar en tydeliggjøring av kommunens, fylkeskommunens, og statens ansvar for å avdekke, avverge og forebygge vold og seksuelle overgrep. I denne sammenheng utga Bufdir i 2018 brosjyren "Kommunens helhetlige innsats mot vold i nære relasjoner¹", og RVTS Nord benytter brosjyren i ulike undervisningsopplegg og i konferanser.

RVTS Nord har i 2019 etter henvendelse bistått 4 kommuner i regionen i utvikling av kommunale handlingsplaner om vold/vold i nære relasjoner, og i tillegg avgitt høringsvar på planer etter henvendelse fra kommuner. RVTS Nord har som målsetting at informasjon om betydningen av samarbeid og samordning av arbeidet med vold i nære relasjoner og utvikling konkrete og forpliktende planer for dette arbeidet, skal inngå i ulike undervisningsprogrammet der vi møter kommunalt ansatte.

I 2020 vil det bli etablert en intern prosjektorganisering for arbeidet med kommunale handlingsplaner, der målsettingen er å styrke dette arbeidet og samordne våre ulike spisskompetanseområder innenfor en definisjon av vold.

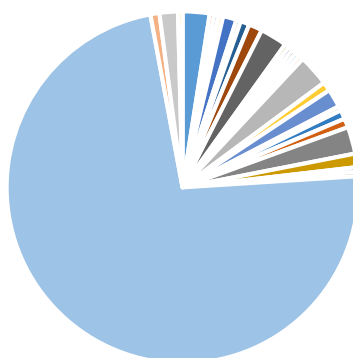
¹ <https://www.bufdir.no/Documents/Brosjyrekr%20veil%20utskriftsversjon.pdf>

Vi har deltatt i nettverket for instanser i Tromsø som arbeider med vold og seksuelle overgrep (kommunale, statlige virksomheter og frivillige organisasjoner/stiftelser). Det har vært gjennomført 2 møter i rapportperioden og deltakerne er enige om at nettverket er viktig, og informasjonsrunden om aktivitet i de ulike tiltakene og kompetansehevingsprogram trekkes frem som spesielt nyttig.

“Januarkonferansen” om vold og seksuelle overgrep er det viktigste samarbeidstiltaket for nettverket. Nettverket velger deltakere til konferansegruppa, og i 2019 har gruppa bestått av representanter fra Statens barnehus, SMISO-Tromsø og Tromsø kommune og Troms politidistrikt med RVTS som koordinator. Konferansen er åpen for deltakelse av fagfolk fra hele landet, men har en regional profil på framlegg og i rekruttering av deltakere. Konferansen i 2020 skal ha Digital vold som tema.

Januarkonferansen i Tromsø - Vold og seksuelle overgrep

Deltakere fordelt på kommune

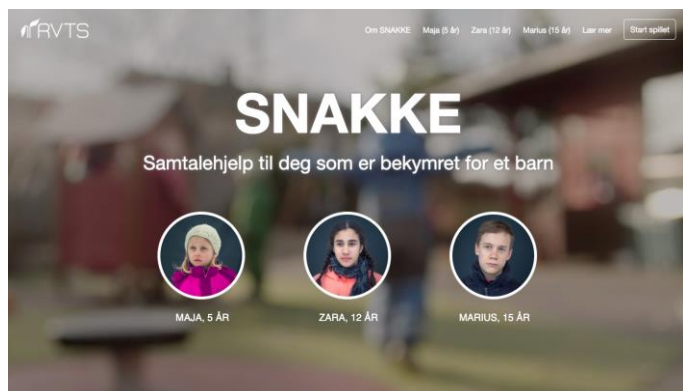
RVTS Nord har på henvendelse gitt tilbud om konsultasjon i enkeltsaker til kliniske enheter, barneverntjenesten, barneverninstitusjon og andre instanser. Innspill og refleksjoner knyttet til det kliniske arbeidet og tverretattlig og tverrfaglig samarbeid er de sentrale elementene i konsultasjonen.

8.1.1 Nettbasert kompetanseutvikling ved opplæringsplattformene SNAKKE og Jeg Vet

RVTS skal i henhold til tilskuddsbrevet bidra til å styrke kommuneansattes og minoritetsrådgiveres kompetanse i å samtale med barn ved bekymring om vold og seksuelle overgrep. For å nå ut til flest mulig og samtidig tilstrebe en nasjonal standard for likeverdige tilbud og tjenester, har myndighetene initiert utvikling av flere digitale ressurser. RVTS Nord bidrar til utviklingen av to av disse plattformene - “SNAKKE” og “Jeg Vet”. Begge ressursene ble lansert i april 2018 på konferansen RVTS Nord arrangerte sammen med Fylkesmennene i Finnmark, Troms og Nordland. Konferansen ble arrangert på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, i forbindelse med rulleringen av regjeringens tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom - “En god barndom varer livet ut” (2014–2017).

8.1.2 SNAKKE

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til videreutvikling og implementering av SNAKKE og Jeg Vet, Tilskuddsbrev fra Barne-, ungdoms og familiedirektoratet, datert 03.05.19, ref. 2018/58276-11, med 750 000 kr.

SNAKKE (www.snakkemedbarn.no) er en digital opplæringsportal innrettet mot ansatte i barnehage, skole, helsetjenesten o.a. tjenester. Målsettingen med SNAKKE er å bygge opp kompetanse og styrke ferdighetene i å snakke med barn og unge når en er bekymret for om et barn utsettes for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt (undersøkende samtaler/bekymringsamtalen). Arbeidet startet i 2017, og det er ikke satt en tidsramme for prosjektet. Bufdir er oppdragsgiver. Styringsgruppa består av lederne i RVTSene, og lederen for RVTS Øst er styringsleder.

Arbeidet koordineres av RVTS Øst i en prosjektgruppe der alle RVTSene deltar.

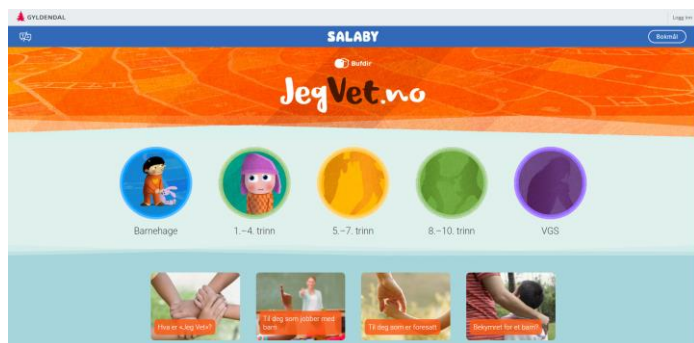
Prosjektgruppa møtes i Oslo, og RVTS Nord har i 2019 deltatt på totalt 4 samlingsdager. Gruppa har arbeidet med videreutvikling av portalen, utvikling av nye interaktive simuleringsspill (avatarer) og planlegging av implementering av plattformen i regionene. Høsten 2019 besluttet styringsgruppa en gjennomgang av faglig innhold i plattformen, og prosjektgruppa er i gang med dette arbeidet.

Piloteringsarbeidet i 2018 ble innrettet mot barnehagesektoren, og RVTS Nord samarbeidet med barnehager i Tromsø og Nordkapp kommune i piloteringsarbeidet. I 2019 har vi hatt oppfølgingsmøter med disse kommunene, og gjennomført fagdager om SNAKKE i Bindal og Nesseby kommune der hovedmålgruppa har vært barnehageansatte. I RVTS Nord's undervisningsopplegg i implementering av SNAKKE finner vi det hensiktsmessig å integrere Jeg Vet i undervisningsprogrammet, og lokale ressursgrupper for veiledning og oppfølging er en sentral del av modellen. I Nordkapp, Tromsø og Nesseby er slike grupper etablert. Flere kommuner har henvendt seg med ønske om kompetanseheving i barnesamtalen, og vi vil i 2020 gjennomføre fagdager etter ovennevnte modell for implementering av SNAKKE og Jeg Vet i disse kommunene.

RVTS Nord har tatt kontakt med Fylkesmannen i Nordland om samordnet innsats i implementering av SNAKKE og Jeg Vet i fylket, og avventer konkret tilbakemelding.

RVTS Nord tok initiativ til språk- og kulturpassning for samiske brukere av SNAKKE. Bufdir besluttet å gi RVTS Nord og RVTS Midt i oppdrag å utrede behovet for oversettelser til samisk og utvikling av simuleringsspill (avatar). Utredningsrapport ble levert høsten 2019. Det vises til kap. 10 Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen.

8.1.3 JEG VET

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til videreutvikling og implementering av SNAKKE og Jeg Vet, Tilskuddsbrev fra Barne-, ungdoms og familiedirektoratet, datert 03.05.19, ref. 2018/58276-11, med 750 000 kr. RVTS Nord har i 2019 deltatt i ferdigstillingen av «Jeg vet» - en digital ressurs for voldsforebyggende og livsmestringsfremmende opplæring til barn og unge, utviklet av Bufdir (jegvet.no). Vi deltok også i innspillingen av en informasjonsfilm om

ressursen. «Jeg vet» er en ressurs for barnehagelærere og lærere i skolen (til og med videregående skole) i undervisning på temaene vold, seksuelle overgrep og mobbing, med to ganger to timers opplegg per trinn.

RVTS Nord har i 2019 også bidratt i implementeringen av ressursen inn i barnehager og skoler. Forskning har vist at effekten av forebyggende tiltak er størst når undervisningen gis av voksne som elevene kjenner og når opplæringen gis langsgående over tid. Oppleggene gir elevene kunnskap om ulike former for vold, seksuelle overgrep og mobbing, og konsekvenser av slike krenkelser. De lærer om hvilke rettigheter barn og unge har om beskyttelse og hvordan de kan få hjelp dersom de selv eller noen de kjenner utsettes for krenkelser. Eiere, ledelse og ansatte i barnehager og skoler får gjennom ressursen kompetanse på forebygging, avdekking og oppfølging av barn og unge utsatt for vold, seksuelle overgrep eller mobbing.

8.2 Opptappingsplan mot vold og overgrep

8.2.1 Arbeid for økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til videre arbeid med økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn, Tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet, datert 20.03.2019, ref. 13/1478-65, med 1 000 000 kr. RVTS Nord har i henhold til myndighetenes satsning, styrket arbeidet for å øke kompetansen i helsetjenesten om vold mot barn (inkludert seksuelle overgrep, alvorlig omsorgssvikt/annen traumatisering). Det er viktig å ha et helhetlig perspektiv på kompetanseheving i tjenestene som møter barn og familier der det er en bekymring om, eller er avdekket vold og overgrep. Helsepersonell fra ulike tjenester og sektorer inngår alene og sammen med andre yrkesgrupper og tjenester i målgruppen for det meste av den virksomheten vi bedriver på volds- og overgrepfeltet. Kompetanse om vold mot barn inngår likeledes som primær- eller deltema i det meste av vår undervisning og konsultasjon/veiledning til tjenesteapparatet, samt i samarbeids-, samordnings- og nettverksmøter, på tvers av fag/profesjoner, tjenester/etater og sektorer.

Eksempler på undervisninger rettet utelukkende mot helsepersonell, eller der helsepersonell inngår som primær målgruppe, har i 2019 vært undervisning om vold og overgrep for medisinerstudenter i Tromsø, 4. året. Fastleger, jordmødre og helsesykepleiere har fått opplæring gjennom Tidlig Inn-programmet.

Ny Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjon og Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen, har blitt integrert i våre undervisnings- og veiledningsopplegg i 2019.

RVTS Nord har også deltatt i 2019 på møter i referansegruppe for Nasjonalt Kunnskapscenter om Vold og Traumatisk Stress (NKVTS) sin nye digitale ressurs "Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid - Vold i nære relasjoner" som ble lansert høsten 2018. Denne veilederen retter seg mot primær- og spesialisthelsetjenesten og dekker vold og overgrep mot barn og risikoutsatte voksne. Veilederen har blitt gjort kjent gjennom undervisning og promotering på hjemmesiden vår og våre sosiale medier.

I tillegg har vår deltagelse i utviklingen av det digitale opplæringsprogrammet SNAKKE vært en prioritert oppgave innenfor denne satsningen. Dette programmet har også helsepersonell i målgruppen for økt kompetanse i samtale med barn ved bekymring for vold, seksuelle overgrep eller omsorgssvikt.

8.2.2 Behandlingstilbud til voksne med seksuallovbruddsproblematikk og arbeid for barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd.

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til videre arbeid for bedre behandlingstilbud til overgripere, Tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet, datert 20.03.2019, ref. 13/1478-65, med 1 000 000 kr.

RVTS Nord har i 2019 arbeidet for å bedre behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. Arbeidet har blant annet bestått i å koordinere det regionale kompetanseteamet om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd (opprettet i 2014). Teamet har deltagere fra Statens barnehus i Tromsø, BUP i Tromsø, Konfliktrådet i Troms og Bufetat Nord, ved Familievernkontoret i Tromsø. Teamet møtes en halv dag per måned og gir konsultasjon og veiledning til tjenesteapparatet i konkrete (anonymiserte) saker som omfatter denne problematikken. I tillegg deltar RVTS Nord fast i et tverrfaglig, tverretatlig og tverrsektorielt konsultasjonsteam, om avdekking og oppfølging av barn utsatt for vold, seksuelle overgrep eller alvorlig omsorgssvikt. Dette teamet koordineres av Statens Barnehus i Tromsø og møtes en halv dag per uke og har hatt flere

SSA-saker (avdekking) i 2019. RVTS Nord har utover dette gitt selvstendig konsultasjon og veiledning til tjenesteapparatet i flere saker vedrørende barn og unge med skadelig seksuell atferd.

I oktober 2019 arrangerte RVTS Nord et todagers fagseminar for deltagere fra psykisk helsevern for barn og unge (BUP-ansatte), fra alle de fire helseforetakene i Nord-Norge, i samarbeid med Helse Nord RHF og det nasjonale kliniske nettverket for behandling av barn og unge med skadelig seksuell atferd (SSA), ved prosjektledelsen i Helse Vest RHF. Deltakerne fikk en innføring i grunnleggende kunnskap og kompetanse på SSA-tematikk med kursholdere fra kompetansemiljøet V27 – Betanien BUP (Helse Vest), samt informasjon om relevant SSA-aktivitet nasjonalt og regionalt. Det regionale SSA-kompetanseteamet bidro med orienteringer om sine virksomheter sitt arbeid i SSA-saker. Det ble i tillegg drøftet videre implementering av SSA-kompetanse i alle BUP-ene i regionen og etablert et arbeidsutvalg bestående av representanter fra alle helseforetakene, Helse Nord RHF og RVTS Nord, som skal planlegge aktivitet i 2020.

En medarbeider fra RVTS Nord har i løpet av 2019 fått kompetanseheving på SSA, gjennom deltagelse på kurs i AIM-metodikk (Assesment - Intervention - Moving On), for identifisering, utredning, behandling og annen oppfølging av barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. I forbindelse med oppdateringer i utrednings- og behandlingsmanualene fra AIM-miljøet i England, har samme medarbeider i tillegg gjennomført oppdaterings-/kursholderkurs i Oslo over tre dager, sammen med to deltagere fra henholdsvis Statens barnehus i Tromsø og Statens barnehus i Bodø. RVTS Nord dekket utgiftene for begge disse.

RVTS Nord har i 2019 deltatt i det nasjonale kompetansenettverket om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd, som møtes to ganger i året. Nettverket består av representanter fra alle de fem RVTS-ene, utvalgte barnehus i Norge, samt V27-Betanien BUP og det nasjonale kliniske nettverket. Vi har også deltatt på den nasjonale nettverkskonferansen i Oslo, i juni 2019 (to medarbeidere).

RVTS Nord har i 2019 arbeidet for å bedre behandlingstilbudet til voksne personer med seksuallovbruddsproblematikk (som har utøvet straffbare seksuelle overgrep). Vi har blant annet deltatt i Nasjonalt nettverk for behandling av seksuallovbruddsproblematikk, som møtes to ganger i året. Vi har videre avgitt hørings svar til Helsedirektoratet vedrørende opprettelse av et helhetlig, nivåddifferensiert lavterskeltilbud til personer som opplever seg å stå i fare for å begå seksuelle overgrep mot barn. Tilbudet er tenkt å omfatte en nettportal med relevant informasjon, en nasjonal telefon-/chattetjeneste, der man kan få hjelp anonymt, samt et regionalt samtaletilbud, der personer med selvopplevd risiko kan ta kontakt for behandling, uten henvisning. Det forventes at nettportalen og den nasjonale hjelpetelefon-/chattetjenesten vil være etablert i 2020 og at samtaletilbudet vil være på plass i region Nord i løpet av 2021.

Vi har videre deltatt aktivt inn i samarbeid med Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri, region Nord (Sifer Nord), i forbindelse med deres oppdrag på å etablere et regionalt behandlingstilbud til seksuallovbruddsdømte under straffegjennomføring (det såkalte BASIS-prosjektet). En medarbeider fra RVTS Nord har vært fungerende prosjektleder for den regionale prosjektgruppen i dette arbeidet.

I 2019 har RVTS Nord gitt veiledning og undervisning til etterforskere i Troms politidistrikt som har jobbet opp mot personer som laster ned og deler overgrepsmateriale på nett. RVTS Nord har i tillegg gitt flere konsultasjoner til tjenesteapparatet i regionen i enkeltsaker om ulike former for seksuallovbruddsproblematikk hos voksne.

8.2.3 Sinnemestring

RVTS Nord har siden 2006 bidratt med spredning av Sinnemestring - Brøsetmodellen (SBM). Vi har i samarbeid med Brøset deltatt i utvikling av behandlingsmodellen, blant annet ved at basiskunnskaper om vold i nære relasjoner, kunnskaper om voldsutøver og barn som lever med vold og traumeforståelse nå er fast innhold i utdanningsprogrammet. RVTS har ansvaret for undervisninga på disse temaområdene i utdanningen. RVTS Nord har sammen med de andre RVTSene deltatt i møter med Brøset om strategier for spredning og implementering av modellen, og i nord har familievernet og kriminalomsorgen vært prioritert. Dette har resultert i etablering av sinnemestringstilbud i de fleste av disse tjenestene i landsdelen, men også andre tjenester som f.eks.

rusinstitusjoner har skaffet seg denne kompetansen. I februar 2019 startet nytt 4. utdanningsløp i SBM i regionen, og RVTS Nord bidro med undervisning på nevnte temaområder. Utdanningstilbudet bestod av 6 samlinger, var lagt til Tromsø og ble avsluttet med eksamen i november.

I arbeidet med rekruttering til dette kullet ble ansatte i spesialisthelsetjenesten og kommunale tjenester som arbeider med vold og rusproblematikk oppfordret til å delta. Vi signaliserte at behandlingsmodellen også vil være nyttig for andre kommunale tjenester, som f.eks. barnevern og ulike helse- og omsorgstjenester, og viste til statlige føringer om å styrke kompetansen på utøvertiltak i kommunale tjenester. Det var stor interesse i å delta i utdanningsprogrammet, og kullet hadde rundt 30 deltakere. 20 av disse var ansatte i kommunale tjenester. Barneverntjenesten var også godt representert, gjerne som ansatte i ulike former for familieteam. Familievernet var representert med 5 medarbeidere, og kriminalomsorg og en rusinstitusjon i spesialisthelsetjenesten hadde også deltakere.

Den årlige veilednings- og nettverkssamlinga i regionen ble ikke gjennomført i 2019 ettersom vi samlet sinnemestringsterapeutene fra nord til SBM's jubileumsseminar i desember 2018.

8.3 Tidlig inn

RVTS Nord har i 2019 undervist om vold (inkludert seksuelle overgrep og traumer) i opplæringsprogrammet "*Tidlig Inn – Tidlig intervensjon ved vansker knyttet til psykisk helse, rusmidler og vold i nære relasjoner – Opplæring i bruk av kartleggingsverktøy og samtalemetodikk i møte med gravide og småbarnsforeldre*". Hovedmålgruppa er jordmødre, helsesykepleiere og fastleger, men samarbeidende tjenester deltar også undervisningen.

Følgende er gjennomført: Dag 4 (Vold i nære relasjoner) i Brønnøysund for kommunene Vega, Sømna og Brønnøy, veileder- og koordinatorsamling (2 dager) og nasjonalt arbeidsseminar (2 dager). Planlegging for nye forløp er gjennomført, og i 2020 starter vi i fire kommuner i Vesterålen.

Det er KoRus-Nord som nasjonalt og regionalt koordinerer arbeidet der RVTS Nord, Bufetat Nord og RKBU Nord deltar. Samarbeidet er organisert i et regionalt opplæringsteam (OT), og det har vært gjennomført flere møter i dette teamet i 2019. I møtene planlegges nye forløp, oppfølging av gjennomførte forløp, utvikling det faglige innhold, planlegging til nasjonalt arbeidsseminar, veileder- og koordinatorsamling m.v.

I løpet av 2019 er det etablert en arbeidsgruppe (Fedregruppen) hvor mandatet er utvikle ny tenkning og praksis for mannen/fedres deltakelse i svangerskapsomsorg og helsestasjon. Gruppen består av representanter fra flere av de andre kompetansesentrene i Tidlig inn. KoRus-Nord og RVTS Nord deltar i gruppen.

Arbeidet med endring og utvikling av manual og arbeidsbok for Dag 4, har pågått i hele rapportperioden.

For øvrig vises det til KoRus-Nord webside (Tidlig innsats – Tidlig inn <http://www.korusnord.no/Tidlig-identifikasjon/Tidlig-inn/>) for mer informasjon.

8.4 Krisesenter

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til kompetansehevingstiltak for krisesentertilbudet i kommunene, Tilskuddsbrev fra Barne-, ungdoms og familiedirektoratet, datert 03.05.19, ref. 2018/58276-11, med 200 000 kr. RVTS Nord har et særlig oppdrag på å bidra til å styrke krisesentertilbudet i kommunene i vår region, gjennom kompetanseutvikling til ansatte på krisesenter og deres kommunale samarbeidspartnere (tjenester). Vi har hatt fokus på å spre kunnskap om krisesenterveilederen til regionens kommuner i 2019. Vi har samarbeidet med Fylkesmannen i Troms og Finnmark om dette der vi bl.a. har sendt ut et felles brev til fylkets kommuner. Arbeidet opp mot krisesentertilbudet gjøres i flere ulike settinger. Vi har i 2019 også hatt fokus på implementering av foreldreveiledningsprogrammet ICDP i regionens krisesenter. RVTSene deltar i referansegruppe for implementering av ICDP sammen med Spisskompetansemiljø foreldrestøtte fra Bufetat sør. Vi har hatt felles møte om ICDP med regionens krisesenterledere og hatt dette som tema på ledermøte i forbindelse med regional krisesenterkonferanse. Ansatt fra RVTS nord deltok også på første samling for opplæring av nye ICDP veiledere i krisesenter i Oslo desember 2019.

8.4.1 Regional og nasjonal krisesenterkonferanse

RVTS Nord har i 2019 arrangert en regional konferanse for Krisesentrene i samarbeid med Vest-Finnmark krisesenter i Hammerfest. Konferansen var i Hammerfest 17. og 18. september. Tema var blant annet fokus på sårbare grupper i krisesenter, forståelse av rus og avhengighet, selvmordsforebygging, samiske voldsutsatte og informasjon om TryggEst. 7 av 13 krisesenter i regionen deltok. I tillegg deltok representanter fra Bufdir på deler av konferansen der de hadde innlegg samt ledet ledermøtet i forkant av konferansen. På konferansen ble det arrangert et av Vivat selvmordsforebygging sine kurs, Oppmerksom på selvmordstanker.

RVTS Nord var også medarrangør på den nasjonale krisesenterkonferansen som ble arrangert i Oslo høsten 2019, i regi av Bufdir/RVTS Øst. Fra region nord deltok 8 av 13 krisesenter. Hovedtema for konferansen var «Kultur og religion – og hvordan dette kan påvirke arbeidet med voldsutsatte», innenfor dette var det forelesninger om bl.a. æresfokuserede samtaler, kultur som kommunikasjonsfilter, unge utsatt for negativ sosial kontroll og tvangsekteskap, og erfaringer fra innsiden av lukkede trossamfunn. RVTS Nord bidro med innlegg på konferansen.

RVTS Sør arrangerte på oppdrag fra Bufdir nasjonal fagkonferanse om seksualisert vold for ansatte i krisesenter, SMISO og overgrepsmottak. Konferansen var 25. og 26. november på Gardermoen. Tema var seksualisert vold i krig og konflikt, og seksualisert vold i samfunnet. Deler av konferansen var lagt opp til at aktører fra de ulike regionene skulle samarbeide om hvordan de kan jobbe sammen i sin region.

8.4.2 Utviklingsprosjekt sårbare grupper i krisesenter

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til arbeid mot krisesentertilbudet: utviklingsprosjekter, Tilskuddsbrev fra Barne-, ungdoms og familiedirektoratet, datert 03.05.19, ref. 2018/58276-11, med 50 000 kr. RVTS Nord har bidratt med kompetanseheving i dette prosjektet som er tilknyttet Alta krisesenter og Alta kommune. Vi har arrangert kurset OPS! (Oppmerksom på selvmordstanker) for hundre ansatte i krisesenteret og kommunen. Vi har også hatt en veiledningsdag med Alta krisesenter og SMISO om kollegastøtte/kollegaveiledning.

8.4.3 Styrking av krise- og incestsentertilbud i Indre Finnmark

RVTS Nord har deltatt på samarbeidsmøte mellom Bufdir og Karasjok kommune om utvikling av et samisk krise- og incestsentertilbud. Vi har også startet arbeid med å rekruttere samisk brukerrepresentant som kan være med på å styrke kompetanseheving til alle krisesenter om samiske voldsutsatte. Vi har i tillegg deltatt på dialogmøte med Sametinget, samt gitt innspill, til ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner som skal ha en egen samisk del.

8.5 Andre satsninger

8.5.1 Opptrappingsplanen for rusfeltet

I 2019 har RVTS Nord som representant for alle RVTS-ene deltatt i to møter i den nasjonale arbeidsgruppen initiert av Helsedirektoratet, for kompetansesenter og fylkesmenn vedrørende opptrappingsplanen for rusfeltet (Prop. 15S – 2016-2020). For øvrig deltok RVTS Nord på samling for fylkesmenn og kompetansesenter i Brumunddal.

8.5.2 Kompetanseutvikling rus og vold

I 2019 har RVTS Nord jobbet tett sammen med KoRus-Nord i en regional arbeidsgruppe i programmet «Kompetanseutvikling rus og vold». Region Nord har ansvaret for å utvikle to av programmets moduler, der den ene har fokus på motiverende intervju, mens den andre har fokus på integrert behandling. I tillegg til det regionale arbeidet har det vært avholdt en rekke møter mellom deltakere i den regionale arbeidsgruppen og prosjektgruppen i region Midt. For øvrig har RVTS Nord også deltatt på samstemmingsseminar for alle de regionale arbeidsgruppene i prosjektet. Det jobbes mot å ferdigstille programmet i 2020.

8.5.3 Pakkeforløp psykisk helse og rus

I 2019 ble pakkeforløpene tematisert på en rekke arenaer for RVTS sin virksomhet. RVTS Nord arrangerte også en samling for fylkesmennene, kompetansesentrene, de lokale helseforetakene og det regionale helseforetaket der formålet var å informere hvor langt de lokale helseforetakene hadde kommet med pakkeforløpene, og å se på samarbeid mellom spesialisthelsetjeneste og kommunene.

Som en del av satsningen på pakkeforløp utviklet og leverte RVTS Nord for øvrig undervisningsdager om vurderinger ved vold til to av DPS'ene i Finnmark.

8.5.4 Satsning på rask psykisk helsehjelp og ACT og FACT

I vår region er det kommunene Bardu, Bodø, Brønnøy, Flakstad, Harstad, Hamarøy, Moskenes, Steigen, Tromsø, Tysfjord, og Vestvågøy som har ordningen "Rask psykisk helsehjelp". RVTS mottok ingen henvendelser fra disse kommunene i forbindelse med satsningen, men registrerer at satsningen også kan ses i sammenheng med satsningen på kommunepsykologer.

I 2019 deltok RVTS Nord i planleggingen og gjennomføringen av regional nettverkssamling for ACT/FACT-team i Nordland. RVTS Nord er for øvrig også orientert om ACT/FACT-team-satsningen i Troms og Finnmark, og deltok på den nasjonale samlingen for kompetansesenter og fylkesmenn på Gardermoen i desember. Det er allerede påbegynt et arbeid for å arrangere en ACT/FACT-samling for hele regionen i 2020.

8.5.5 Vold mot eldre og andre risikoutsatte voksne

RVTS Nord har i 2019 deltatt på fagseminar sammen med TryggEst konsultasjonsteamene i Nord der temaet bl.a. var vold mot eldre. Vi har deltatt i samarbeidsmøter i nasjonalt nettverk mot vold mot eldre, ledet av NKVTS, samt bidratt med enkeltkonsultasjoner til kommuner.

8.6 TryggEst

The screenshot shows the TryggEst website with the following content:

- Hva er TryggEst?** Hvordan kan TryggEst hjelpe? • Hvilke kommuner er med i TryggEst?
- Verktøy og ressurser i arbeidet** Akutte situasjoner • Bevis sikring • Snakke med den utsatte • Dokumentasjon • Troverdighet • Samtykkekompetanse • Taushetsplikt • Miserte • Overgrep
- Meld fra om vold og overgrep** Når skal jeg varsle politiet? • Når skal jeg kontakte TryggEst?
- Risikoutsatte voksne** Hva kan gjøre en person risikoutsatt? • Hvorfor er risikoutsatte voksne mer utsatt for overgrep?
- Tegn på vold og overgrep** Fysisk vold • Psykisk vold • Seksuelle overgrep • Økonomiske overgrep • Nettovergrep • Omsorgsvikt
- Ressurser for TryggEst-teamene** Handlingskort • Risikovurderingsskjemaer

TryggEst er et program for vern av risikoutsatte voksne, under nasjonal pilotering i regi av Bufdir (<https://www.bufdir.no/vold/TryggEst/>). Programmet skal bidra til å avdekke og forhindre overgrep mot voksne mennesker som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. Dette omfatter de med fysisk funksjonshemming eller kognitiv funksjonsnedsettelse, utviklingshemming, høy alder, rusproblemer, fysisk sykdom, psykisk lidelse. Det kan også gjelde personer med minoritetsbakgrunn (inkludert tvangsekteskap,

negativ sosial kontroll og æresrelatert vold) og de av oss med andre seksuelle orienteringer, kjønnsidentiteter eller kjønnsuttrykk (LHBTQi).

Vernet skal gjelde alle over 18 år som mottar, eller burde mottatt, tjenester fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene (inkludert rus- og psykisk helsetjenesten). Det omfatter alle former for vold, inkludert alvorlig omsorgsvikt og økonomisk utnyttelse. Programmet består av et flerfaglig og tverretattlig innsatsteam. De mottar, vurderer og følger opp varslinger. Videre er det etablert et bredt sammensatt konsultasjonsteam.

RVTS Nord har i 2019 samarbeidet med pilotkommunene i region nord, Tromsø, Alta og Porsanger. Vi har bistått pilotkommunene med innlegg på fagseminar. TryggEst prosjektlederne har også deltatt eller holdt innlegg på konferanser/fagdager arrangert av RVTS nord og andre instanser. RVTS Nord har i tillegg deltatt i TryggEst-konsultasjonsteam (tidligere «tverrfaglig gruppe»), koordinert og ledet av Tromsø kommune. Dette er et

konsultasjonstilbud til hjelpeapparatet i de tre pilotkommunene, for drøftinger i særlig vanskelige saker. Teamet møtes en halv dag hver måned.

9 Forebygging av selvmord og selvskading

Fra 2017 til 2018 var det en økning i antall selvmord på landsbasis. I nord er det fortsatt Nordland som skiller seg ut med en selvmordsrate som er høyere enn landsgjennomsnittet. Troms ligger fortsatt under, mens Finnmark har hatt en økning i 2018 og har en selvmordsrate mer eller mindre på landsgjennomsnittet. Det er viktig å holde et kontinuerlig fokus på selvmordsforebygging i alle våre fylker. Ut fra de siste års økning i Nordland ser vi behovet for å rette et spesifikt fokus mot dette fylket. Nordland fylkeskommune har en handlingsplan «Nullvisjon selvmord», og i løpet av det siste året har vi etablert samarbeid med dem i forbindelse med vårt arbeid med Veiledende materiell for kommunene. Det er naturlig å fortsette dette samarbeidet, samt samarbeidet med Fylkesmannen i Nordland for å løfte fokus på selvmordsproblematikken i fylket.

9.1 Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord

Det veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord ligger til grunn for undervisning vi gir på dette fagområdet. I tillegg gjør vi det kjent og presenterer nettsida med materialet i ulike fora der det er aktuelt, både overfor kommunale tjenester og andre instanser.

Som en del av implementeringen av det veiledende materialet har vi formalisert samarbeid med NAPHA. I 2019 har vi arrangert tre dagskonferanser om materialet, en i Mo i Rana, en i Tromsø og en i Harstad. Det har vært i underkant av 100 deltakere på disse dagskonferansene, fra kommunehelsetjeneste, spesialisthelsetjeneste, skole og frivillige organisasjoner. Dagskonferansen i Nordland var et samarbeid mellom RVTS Nord, Nordland fylkeskommune, LEVE og Vivat. I Troms holdt NAPHA, LEVE, Kirkens SOS og Vivat innlegg på konferansene.

I 2019 har vi bistått i en intern arbeidsgruppe i en kommune i vår region hvor det over en kort tid hadde vært flere selvmord innenfor en kommunal tjeneste. Arbeidsgruppen gikk gjennom hendelsene for å vurdere om det var snakk om smitte og foreslå forebyggende tiltak i kommunen, på kort og lang sikt. I arbeidet med rapporten kom det opp meldinger knyttet til bekymringer omfanget av selvmord i kommunen generelt sett i 2019. Opplevelsen av en økning i selvmord i forhold til tidligere år, ble meldt både fra kommunale tjenester, prestetjenesten og spesialisthelsetjenesten. RVTS Nord tok initiativ til et samarbeidsmøte med de ulike tjenestene for å få en samlet oversikt over situasjonen og for å se på mulige samarbeid knyttet til forebygging av selvmord. Dette arbeidet fortsetter i 2020.

For frivillige i Kirkens SOS i Tromsø har RVTS Nord gitt opplæring om selvskading og hvordan møte selvmordsproblematikk til de frivillige telefonvaktene i organisasjonen.

9.2 Deltagelse i nasjonale samarbeidsmøter vedrørende selvmordsforebygging

RVTS Nord har deltatt i to møter i ressursgruppen for forebygging av selvmord i regi av Helsedirektoratet. Arbeidet med å implementere det Veiledende materialet for forebygging av selvskading og selvmord i kommunene, samt arbeidet med ny Handlingsplan for forebygging av selvmord har vært sentrale tema i disse møtene. RVTS har også deltatt i et nasjonalt møte i regi av Helse- og omsorgsdepartementet om ny handlingsplan, samt et møte i regi av Helsedirektoratet om utarbeidelse av nye retningslinjer for forebygging av selvmord i spesialisthelsetjenesten.

9.3 Deltagelse på 10. Nasjonale konferanse om selvmordsforskning- og forebygging

RVTS Nord var representert med to ansatte på konferansen som ble holdt i Stavanger våren 2019. En av de ansatte holdt en forelesning, hvor tema var et overblikk over selvmordsforebygging i Finnmark fylke.

9.4 Plan för suicidprevention bland samer i Norge, Sverige og Finland

«Plan för suicidprevention bland samer i Norge, Sverige og Finland» er utviklet som et samarbeidsprosjekt mellom Samisk Nasjonal Kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS) og Samerådet, og ble lansert i 2017. Planen er ment som et tillegg til nasjonale selvmordsforebyggende planer, og fokuserer på utfordringer og behov hos noen samiske brukere, som de nasjonale planene ikke fanger opp. RVTS Nord bidrar til å gjøre planen kjent i tjenesteapparatet i vår region.

Arktisk råd arrangerte sin konferanse, Exploring common solutions, i Inari, Finland, 30. januar til 1. februar 2019. Temaet for konferansen var «Implementaion of Suicide Prevention Activities in the Circumpolar Area». En ansatt fra RVTS Nord, sammen med en fra SANKS, var invitert som hovedtaler med temaet “Suicide in small communities”, med fokus på etterlatte etter selvmord. I tillegg ble «Plan for selvmordsforebygging blant samer i Norge, Sverige og Finland» presentert og diskutert, og de forskjellige nasjonene la fram eksempler på sine selvmordsforebyggende strategier.

9.5 Arbeid med etterlatte ved selvmord

Fylkeslagene i LEVE i Nord-Norge har et samarbeid med RVTS Nord. Vi har et årlig samarbeidsmøte med fylkeslagene. Her deltar fylkeslederne i de nordnorske fylkeslagene, samt generalsekretær i LEVE.

9.5.1 Verdensdagen for selvmordsforebygging 10. September

RVTS nord deltok på et åpent arrangement i Alta i regi av LEVE sitt fylkeslag i Finnmark. RVTS Nord holdt hovedinnlegget på arrangementet. I tillegg til rundt 20 tilhørere deltok representanter fra helse- og omsorgstjenesten i kommunen og kommunepolitiker fra helse og sosial.

9.5.2 Samarbeid med LEVE sentralt

En medarbeider i RVTS Nord deltok på LEVEs dagskonferanse i Stavanger våren 2019. Han ble valgt inn i Landsstyret som vararepresentant fag. Han deltok høsten på en ledersamling for ledelsen i LEVE, samt på et Landsstyremøte.

9.5.3 Etter selvmordet – veileder om ivaretagelse av etterlatte

Ivaretagelse og oppfølging av etterlatte etter selvmord er et tema vi har forespørsler på, både i form av veiledning i etterkant av selvmordsforsøk/ selvmord fra tjenesteapparatet og fagdager på tematikken. De siste årene har vi undervist i tematikken for studenter ved Kirkelig utdanningscenter i Nord.

9.6 Samarbeid med Vivat

Vivat selvmordsforebygging sine kurs er en del av selvmordsforebyggende tilbudet fra RVTS Nord. Vi har tre kursledere både i «Førstehjelp ved selvmordsfare» og «OPS! Oppmerksom på selvmordstanker».

9.6.1 Førstehjelp ved selvmordsfare

Også i 2019 samarbeidet vi med VIVAT Selvmordsforebygging om kursing av alle studentene (cirka 100 stk) på andre året på medisintutdanningen, ved Universitetet i Tromsø i «Førstehjelp ved selvmordsfare».

9.6.2 OPS! Oppmerksom på selvmordstanker

I Tromsø har vi holdt OPS!-kurset i samarbeid med Kirkens SOS. De representerte tjenestene var frivillige organisasjoner, politiske parti, studenter.

I 2018 formaliserte vi samarbeidet mellom RVTS Nord, Vivat, SANKS og RVTS Midt om språklig og kulturell tilpasning av OPS! til de tre samiske språkene. Det siste året har vi forsøkt å søke midler til prosjektet, uten hell. Derfor har det vært lite aktivitet i det prosjektet i 2019, bortsett fra møter om økonomisøknad.

9.7 Økt kompetanse om kartlegging og vurdering av selvmordsrisiko i psykisk helsevern

I mars og november 2019 holdt RVTS Nord to fagdager i henholdsvis Tana og Alta i samarbeid med DPS Øst og DPS Vest-Finnmark. Tema for begge dagene var kartlegging og vurdering av selvmordsrisiko. Deltagerne var både behandlere og miljøpersonell. Den første dagen var for de som ikke hadde hatt denne opplæringen tidligere. Den andre dagen var en oppfølgingsdag for de som hadde hatt denne undervisningen tidligere. Her ble det også lagt vekt på erfaringsutveksling, samt åpnet opp for generelle tanker og refleksjoner rundt å jobbe med selvmordsproblematikk.

RVTS Nord har løpet av 2019 bidratt med undervisning om tema selvmordsproblematikk på to fagdager i to døgnavdelinger i Psykisk helse og rusklinikken, UNN. RVTS Nord har også undervist på Akuttseksjonen i samme klinikk ved to anledninger. Høsten 2019 hadde RVTS Nord hovedansvar for en hel fagdag for tre av døgnavdelingene i Psykisk helse og rusklinikken, UNN.

9.8 Selvskading

I 2019 startet vi et samarbeid med Bufetat Nord om en systematisk kompetanseheving i barnevernet og barnevernsinstitusjoner knyttet til selvmordsforebygging og selvskadingsproblematikk. Dette initiativet tok vi på bakgrunn av jevnlig forespørsler fra offentlige og private barnevernsinstitusjoner om kompetanseheving på disse temaene. Vi har holdt en fagdag for beredskapshjem i Troms, og fortsetter med kompetanseheving for Bufetats akuttinstitusjoner i region nord i 2020.

Vi deltok på konferansen til Landsforeningen for forebygging av selvmord og selvskading, LFSS, den 1. mars. I kjølvannet av konferansen har vi startet et samarbeid med LFSS om kampanje «Plaster på såret», og arrangering av LFSS sin jubileumskonferanse i 2020.

9.9 Nasjonal folkeopplysningskampanje om selvmord

NSSF, RVTSene, NAPHA, SANKS, Leve og Mental Helse har siden 2018 hatt et samarbeid knyttet til «Regionale folkeopplysningskampanjer for forebygging av selvmordsatferd». Målet for kampanjen er å senke tersklene for å søke hjelp for personer med selvmordsatferd. Menn er en spesifikk målgruppe. I 2019 leverte arbeidsgruppa et forslag til prosjektplan for slike folkeopplysningskampanjer til Helsedirektoratet og ledergruppa i RVTSene. Det har vært avviklet to arbeidsgruppemøter i løpet av 2019, hvor RVTS Nord sitter med en representant. Arbeidsgruppa fortsetter sitt arbeid i 2020. Dersom folkeopplysningskampanjene utrulles i tråd med foreslåtte prosjektplan vil det innebære store ressurser fra RVTS Nord sin side i forberedelse, utrulling og gjennomføring av opplysningskampanjen.

10 Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen

Forskning og erfaring viser at store deler av den samiske befolkning opplever språklige og kulturelle barrierer i sitt møte med tjenesteapparatet, og dermed et mindre tilgjengelig hjelpeapparat. Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen er avhengig av en kvalitetssikring av tilbudet og tilrettelegging for brukeren, noe som krever en større grad av kunnskap om samisk språk og kultur i tjenesteapparatet.

RVTS Nord er en samarbeidspart i prosjektet Jasska/Trygg, som høsten 2017 ble satt i gang som en oppfølging etter overgrepssakene i Tysfjord, i regi av Fylkesmann i Nordland og Tysfjord kommune. RVTS Nord har utarbeidet og driftet tiltaket «Plan for ivaretagelse og kompetanseheving av ansatte i Tysfjord kommune» som er en del av prosjektet. Tiltaket skal etter planen være ut 2019, og innebærer blant annet jevnlig fagdager og tilbud om veiledning til ansatte i barnevernet, pleie- og omsorg og rus- og psykiatritjenesten i Tysfjord kommune. Samisk nasjonalt kompetansesenter, psykisk helsevern og rus (SANKS) er en viktig samarbeidspart i arbeidet. To fagdager ble arrangert i 2019, hver med rundt 30 deltakere. I forbindelse med avslutningen av prosjektet, deltok vi med en representant på en samling for ressursnettverket i prosjektet

RVTS Nord og RVTS Midt fikk i 2019 i oppdrag av Bufdir å utrede behovet for samisk oversettelse av samtaleverktøyet SNAKKE til nord-, lule- og sørsamisk. For å utrede problemstillingen har vi innhentet innspill fra

ulike samiske kompetansemiljø: Sametinget ved rådgiver i grunnopplæring, Fylkesmannen i Troms og Finnmark ved prosjektleder 0-24 samarbeidet, Samisk nasjonalt kompetansesenter psykisk helse og rus (SANKS), Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM), kommunepsykolog i Kautokeino kommune, Samisk spesialpedagogisk støtte Statped Nord, samisk psykolog ved Barnehuset i Tromsø samt pedagogisk leder i en samisk barnehage. Rapport ble sendt til styringsgruppen i SNAKKE (alle RVTS-ledere) 15. november.

RVTS Nord har med to medarbeidere deltatt på samisk helsekonferanse i Tromsø 27. og 28. mars i regi av samisk legeförening. Tema var bl.a. behov for samisk oversettelse og tolk i møte med helsetjenester.

11 Flyktningshelse og tvungen migrasjon

11.1 Enslige mindreårige flyktninger

I løpet av 2019 var det etter hvert kun ett asylmottak for enslige mindreårige igjen i Nord-Norge. RVTS Nord har opprettholdt dialogen med, og kompetansehevingstilbud til, ansatte i mottaket og deres samarbeidspartner angående kompetansehevingsbehov. I denne sammenheng har samarbeidet med BUP Sjøvegan stått sentralt. Det er lagt videre planer for kompetanseheving for 2020. I tillegg hadde RVTS Nord åpent heldagsseminar om enslige mindreårige og psykisk helse 8. mai i Narvik. Det er videre gitt undervisning og veiledning til blant annet lærere og verger.

11.2 Samarbeid med UDI og kompetanseheving til ansatte i asylmottak

RVTS Nord har videreført intensjonsavtale og samarbeidet med UDI RK Nord i 2019, blant annet gjennom gjensidig informasjonsutveksling, utvikling på asylfeltet og identifisering av kompetansehevingsbehov. RVTS Nord har tilbudt og bidratt med kompetanseheving til asylmottak i regionen, med en særlig vekt på asylmottak for enslige mindreårige, tilrettelagt avdeling og integreringsmottak. Ansatte i asylmottak har også vært invitert til og deltatt på arrangement i regi av RVTS Nord som har rettet seg til bredden i tjenesteapparatet.

Nedgang i asylankomster de senere år har medført endret funksjon for UDI RK Nord. I samråd med dem har vi derfor besluttet å videreføre samarbeid mellom UDI RK Nord og RVTS Nord på relevante arrangement i 2020, men avslutte praksisen med årlig signering av intensjonsavtale.

11.3 Kompetanseheving til bosettingskommuner

Kompetanseheving til kommuner som bosetter flyktninger har vært et sentralt satsingsområde for RVTS Nord også i 2019. Sammen med kommunene har vi arrangert en rekke kommunale fagdager for bredden i tjenesteapparatet i kommunene. Tilbakevendende tema har vært forfølgelse, flukt og tvunget eksil, traumatisering, traumebehandling og traumebevisst omsorg, foreldrerettede tiltak, forebyggende familiesamtaler, kultursensitivitet og menneskerettighetsbasert praksis, negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, menneskehandel, vold i nære relasjoner, samt forebygging av selvmordsproblematikk. Fagdage har hatt fokus på både barn, unge, enslige mindreårige, voksne og familie. Fagdage har også bidratt med relevant kompetanse i arbeid med norske traumatiserte. Utover dette har vi undervist på telematikk, gitt råd om hvordan fagstoff fra flyktning.net kan benyttes til egen kompetanseheving og interne fagseminarer, samt gitt konsultasjon og veiledning på løpende henvendelser. Vi har registrert en økende forespørsel fra kommuner som har bosatt store flyktningfamilier med komplekse og sammensatte problemer og fra ansatte i skole og barnehage. Brukerperspektivet blir i hovedsak inkludert gjennom filmde intervjuer med flyktninger som benyttes i Stø Kurs, flyktning.net, på hjemmeside og i undervisning, gjennom bruk av eksempler fra egen klinisk praksis, samt gjennom erfaringer fra flyktninger og asylsøkere dokumenterte i forskning, litteratur og offentlig tilgjengelige rapporter og vitnesbyrd.

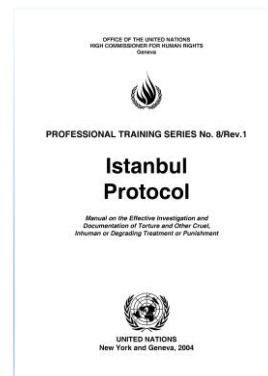
RVTS Nord har bidratt i et prosjekt om traumebevisst omsorg for lærere i Harstad, i samarbeid med skoleledelsen i Harstad og NAFO (Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring), med møter og en fagdag.

RVTS Nord har hatt flere undervisningsoppdrag om flyktningbarn, bl.a. for RKBU (videreutdanning på masternivå) i Kirkenes og i Tromsø, samt gitt veiledning i mange saker, bl.a. for skoler og barnevern.

På fagdager hvor hovedfokus har vært negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, har også psykososial oppfølging av flyktninger og asylsøkere mer generelt vært inkludert som tema.

11.4 Menneskerettighetsbasert praksis, tortur og seksualisert vold i krig og konflikt

RVTS Nord understreker viktigheten av en menneskerettighetsbasert praksis i arbeid med flyktninger, asylsøkere og ofre for menneskehandel. Dette er integrert i vår kompetansehevende virksomhet. To manualer har særlig vært vektlagt overfor tjenesteapparatet i denne sammenheng: "Istanbul Protocol. Manual on Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment" og "Mental health and gender-based violence. Helping survivors of sexual violence in conflict – a training manual".

11.5 Tortur

RVTS Nord har et stabilt fokus på å spre kompetanse om identifisering av torturoverlevende, kartlegging og dokumentasjon av torturskader, og behandling og rehabilitering av torturoverlevende. Kompetansehevingen skjer gjennom en kombinasjon av nettbasert formidling, undervisning, veiledning og konsultasjon. Brukerperspektivet blir i hovedsak inkludert gjennom filmede intervjuer med torturoverlevende som benyttes i Stø Kurs, flyktning.net, på hjemmeside og i undervisning, gjennom bruk av eksempler fra egen klinisk praksis, samt gjennom erfaringer fra torturoverlevende dokumenterte i forskning, litteratur og offentlig tilgjengelige rapporter og vitnesbyrd.

E-læringskurset Stø Kurs inneholder en egen del om tortur. RVTS Nord har fortsatt å spre torturkompetansen gjennom spredning av Stø Kurs. Videre benytter vi fagstoffet om tortur i Stø Kurs i alle våre øvrige kompetansehevende tiltak på temaområdet.

RVTS Nord har gjennomført flere undervisningsoppdrag spesifikt på torturtemaet. Dette omhandlet blant annet undervisning om tortur, utredning og dokumentasjon av torturskader, samt behandling og rehabilitering av torturoverlevende for medisinstudenter ved Universitetet i Tromsø (UiT), på fysioterapiutdanninga ved UiT, som deltema i Krise- og traumeutdanningen til UiT Campus Narvik og for nettverket for likeverdige helsetjenester for flyktninger og asylsøkere i UNN.

Undervisning om tortur har også inngått som tema i en rekke undervisningsoppdrag der hovedtemaet har vært traumatisering og traumebehandling, samt flyktninghelse og tvungen migrasjon. RVTS Nord har gitt veiledning og konsultasjon ang torturoverlevende på løpende forespørslar, både til spesialisthelsetjenesten og kommunale tjenester.

RVTS Nord samarbeider med andre kompetansemiljøer på tortur. Vi har særlig samarbeid med Universitetet i Tromsø, Norges Arktiske Universitet og Universitetssykehuset Nord Norge ved Fagrådsgiver for innvandrerhelse, Avdeling for klinisk patologi, Voksenpsykiatrisk poliklinikk for Tromsø og omegn, Fysioterapeuter som arbeider innenfor psykiatri og somatikk, og BUP Sjøvegan, samt med Norges Røde Kors. Samarbeidet har knyttet seg til kompetansehevende tiltak, faglige drøftinger og bidrag til forskning. RVTS Nord bidrar også til å fasilitere samarbeid mellom Avdeling for klinisk patologi, Voksenpsykiatrisk poliklinikk, fysioterapitjenester og andre kliniske miljøer rundt konkret utredning og dokumentasjon av fysiske og psykiske torturskader, samt behandling og rehabilitering av torturoverlevende.

I 2019 har vi også etablert samarbeid med NAV med sikte på å øke kompetanse til NAV-ansatte i oppfølging flyktninger og asylsøkere med komplekse og sammensatte problemer generelt og av torturoverlevende spesielt. En annen målsetning med samarbeidet er å stimulere til mer helhetlig rehabiliteringstilbud til disse gruppene gjennom bedre samarbeid mellom NAV og helsetjenestene. Plan for dette arbeidet er lagt for 2020.

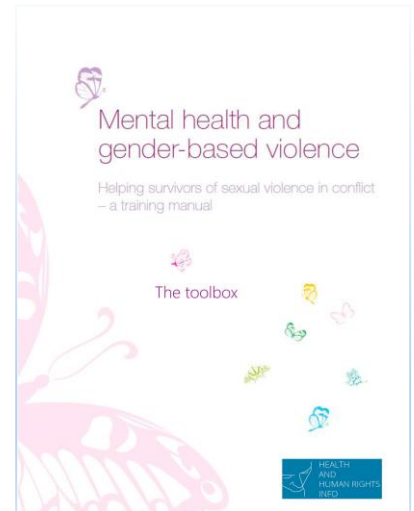
11.5.1 Samarbeid med odontologiske kompetansesenteret

RVTS Nord har videreført samarbeidet med Odontologiske kompetansesenter i regionen (TkNN), vedrørende TOO-prosjektet. Vi har tidligere år hatt svært tett samarbeid. I 2019 har vi etter avtale med TOO ved TkNN bidratt ved at vi har vært tilgjengelige for veiledning og drøfting ved behov. Vi har i 2019 tatt initiativ til videre samarbeid også i 2020.

11.6 Seksualisert vold i krig og konflikt

Nobels fredspris i 2018 satte fokus på seksualisert vold i krig og konflikt. I 2019 har RVTS Nord fokusert på kompetanseheving til tjenesteapparatet om seksualisert vold i krig og konflikt og hvordan tjenesteapparatet kan hjelpe overlevende som lever i eksil i Norge. I samarbeid med HHRI- Health and Human Rights Info har vi blant annet arrangert fagdager om tema og opplæring i manualen "Mental health and gender-based violence. Helping survivors of sexual violence in conflict – a training manual". Temaet ble også presentert på Januarkonferansen i Tromsø.

Vi har inkludert temaet seksualisert vold i krig og konflikt i kompetansehevende virksomhet som fagdager, undervisningsoppdrag, konsultasjon og veiledning. Vi har spredt kompetanse om teamet og manualen via vår hjemmeside, Facebook side og flyktning.net. I 2019 har vi oversatt deler av materialet fra manualen til norsk for å tilpasse det til tjenesteapparatet i Norge. Vi har laget undervisningsopplegg for fagdager, om seksualisert vold i krig og konflikt og oppfølging av overlevende i Norge, som vil bli tilbudt tjenesteapparatet i 2020.

11.7 Likeverdige helsetjenester for flyktninger og asylsøkere

RVTS Nord tar opp temaet likeverdige helsetjenester i våre øvrige kompetansehevende tiltak. Vi har hatt et samarbeid med Fagrådgiver for innvandrerhelse og nettverk for likeverdige helsetjenester for flyktninger og asylsøkere ved Universitetssykehuset Nord-Norge. Retten til likeverdige helsetjenester formidles også i flyktning.net, andre e-læringsprogram og på vår hjemmeside.

11.8 Spredning av veiledende materiell om asylsøkere og flyktninger

RVTS Nord har fortsatt spredning av veiledende materiell og manualer for tjenesteapparatet som arbeider med asylsøkere og flyktninger, inkludert torturoverlevende. Dette har vi gjort i undervisning, konsultasjon og veiledning, samt på hjemmeside, Facebook og via flyktning.net. Særlig fokusert materiell har vært «Veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente» (IS-1022) og «God kommunikasjon via tolk – Veileder om kommunikasjon via tolk for ledere og helsepersonell i helse- og omsorgstjenestene» (IS-1924).

11.9 Familiegjenforening i eksil

RVTS Nord skal bidra til kompetanseheving i tjenesteapparatet om hvordan det kan arbeides med familier som strever med tilpasning i Norge. Vi har i den sammenheng hatt innledende møter med flyktningetjenesten og barneverntjenesten med informasjon om forebygging gjennom familiesamtaler, familiegjenforening i eksil. Implementering og distribusjon av veiledningshefte «Familiegjenforening i eksil» skjer ved øvrig undervisning og kontakt mot kommuner.

RVTS Nord har deltatt på møte initiert av RVTS Midt, med representanter fra de andre RVTSene om temaet «arbeid med familiegjenforening», for å få informasjon og utveksle erfaringer om gjennomføring av prosjektet. RVTS Nord har også vært i kontakt med IMDI Nord angående igangsetning av prosjektet.

12 Kjønnsmestelse, tvangsekteskap og negativ sosial kontroll

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til oppfølging av Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnsmestelse, Tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet, datert 20.03.2019, ref. 13/1478-65, med 600 000 kr. RVTS Nord har i 2019 fortsatt arbeidet i henhold til Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnsmestelse og videreført tidligere arbeid knyttet til denne. RVTS Nord videreførte i 2019 tilbud om veiledning for botilbud for unge voksne under trussel om tvangsekteskap. Vi har også fortsatt å arbeide for at temaområdene inkluderes i kommunale handlingsplaner.

12.1 Gjennomførte kompetansehevende tiltak

RVTS Nord har i 2019 fokusert på å gi veiledning til allerede etablerte lokale nettverk som arbeider med tematikken i regionen, samt å bidra inn ved behov under nyetablering av slike nettverk. Vi har deltatt aktivt i eksisterende samarbeidsnettverk i Tromsø kommune. RVTS Nord har også arrangert fagseminarer i Hammerfest og Kirkenes hvor vi særlig har tematisert mulighet for å etablere nye nettverk knyttet til denne tematikken og tilgrensende temaområder, slik som menneskehandel. Vi har i 2019 også tematisert fordeler ved nettverksarbeid på ulike øvrige fagdager, konferanser og arenaer. Vi oppfordrer tjenesteapparatet til å ta kontakt for bistand i nettverksarbeid, særlig i etableringsfase.

RVTS Nord har i tillegg til ovennevnte hatt følgende spissede tiltak i 2019 knyttet til negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse:

- Foredrag om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og særlig sårbare grupper på samling for TryggEst kommuner i Tromsø.
- Fagdag for nettverk i Tromsø kommune med faglig bidrag fra integreringsrådgiver IMDI
- Fagdag for Hammerfest kommune og spesialisthelsetjenesten om negativ sosial kontroll, menneskehandel, generell flyktninghelse, og traumer. Dette var i samarbeid med BUP Sjøvegan.
- Fagdag i Hammerfest for spesialisthelsetjenesten/ psykisk helsevern i Hammerfest og Alta, samt relevante kommunale samarbeidspartnere i Hammerfest og omegn. Dette var også i samarbeid med BUP Sjøvegan.
- Foredrag om negativ sosial kontroll ved jubileumskonferansen for UiTs videreutdanning om vold i nære relasjoner
- Fagdag i Svolvær om negativ sosial kontroll i samarbeid med Bufetat Nord, IMDi Nord og KUN (se nærmere beskrivelse under pkt 12.2)
- Samarbeid IMDi Nord for øvrig, deriblant veiledning til minoritetsrådgiver.

Vi har i tillegg til dette hatt samarbeidsmøter med kommuner, nettverk, minoritetsrådgivere og øvrige samarbeidsparter. Vi har også hatt telefonkonsultasjoner angående saker. Temaene tas også opp på mange andre fagdager og oppdrag vi har, eksempelvis i foredrag på videreutdanningene vold i nære relasjoner og krisehåndtering og traumeutdanning (samarbeid med UiT campus Narvik) og andre sammenhenger. Det understrekes også at selv om vi i 2019 har hatt et særlig fokus på negativ sosial kontroll, så tematiseres også tvangsekteskap og kjønnslemlestelse når vi underviser og samarbeider inn mot tjenesteapparat og ulike kompetansemiljø.

12.2 Gjennomførte regionale nettverksmøter

RVTS Nord koordinerer regionalt nettverk bestående av RVTS Nord, IMDi og Bufetat Region Nord. Nettverket har hatt flere møter i 2019, og også hatt konkret samarbeid om fagdag i Svolvær 5.12.19. Det regionale nettverket er knyttet til handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, tiltak 23. Det er et uttalt mål å i større grad inkludere regionens fylkesmenn i nettverket på sikt. Videre samarbeider RVTS Nord med nye minoritetsrådgivere i regionen. Det er nytt for regionen med minoritetsrådgivere og det ansees som viktig med tett samarbeid. På fagdagen i Svolvær deltok både RVTS Nord (som hadde overordnet faglig og administrativt ansvar) IMDi Nord, Bufetat region Nord, KUN og minoritetsrådgiver. Tema for fagdagen var negativ sosial kontroll, med hovedvekt på fenomenforståelse.

12.3 Tiltak for holdningsendring og kunnskap i berørte miljøer

RVTS Nord bidro i 2019 aktivt inn i arbeidsgruppe knyttet til konferanse om endringsagenter i Bergen 24. september. Konferansen er kommet i stand etter oppdrag fra Bufdir til RVTSene, og er knyttet til tiltak 14 i regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Vi bidrar i utforming av rapport i etterkant av konferansen. Rapporten forventes overlevert i januar 2020, og det er RVTS Vest som koordinerer arbeidet. For region Nord var det særlig viktig at konferansen ble streamet for å sikre at også vår region fikk nytte av konferansen, da det for mange i tjenesteapparatet i regionen er svært vanskelig å få reist på konferanser, både med

tanke på økonomi og faktisk tidsbruk ansatte bruker på reise. Vi ga også reisestøtte til tre deltakere fra Hammerfest kommune til å delta på konferansen i Bergen. Årsak til at Hammerfest ble prioritert var at vi fra våren 2019 og igjennom året har hatt tett samarbeid om kompetanseheving og oppstart av nettverk knyttet til tematikken, slik at det ble vurdert som særlig nyttig at denne kommunen fikk med seg konferansen. Vi har avventet å starte opp nye kurs for endringsagenter i regionen 2019. Oppdraget fra Bufdir er tydelig på behov for evaluering av eksisterende kurs for endringsagenter, og vi ønsker å jobbe mer målrettet og i tråd med evalueringen som vil framkomme i rapporten etter konferansen når vi arbeider videre i vår region med dette.

13 Menneskehandel

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til arbeid med tiltak i Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel, Tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet, datert 20.03.2019, ref. 13/1478-65, med 500 000 kr.

I henhold til Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel har RVTS Nord oppdrag i tiltak 16 og tiltak 17. RVTS Nord integrerer temaområdene menneskehandel, negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og krisesenteroppdraget i samme undervisningsopplegg der det er hensiktsmessig. I tillegg integrerer vi menneskehandel-tema inn i de øvrige oppdrag der det er naturlig.

Men utgangspunkt i omfattende nettverksarbeid i 2018 har vi fortsatt vår regionale innsats i 2019 hvor vi har gjennomført en regional konferanse, gjennomført fagdager og etablert tverrfaglige team i henholdsvis Tromsø og Salten.

13.1 Etablering av Tverroperative team (ToT)

RVTS Nord har hatt regi i å etablere to tverroperative team (ToT) for ofre for menneskehandel, ett i Tromsø og ett i Saltenområdet. Sistnevnte startet opp høsten 2019, i samarbeid med Krisesenteret i Salten og Likestillingscenteret KUN. Deltakere som til nå er invitert inn er Politiet v/ A-krim senteret, Arbeidstilsynet, Kirkens Bymisjon og Batteriet i Nordland.

Tromsø kommune har, med prosjekttilskudd fra Justisdepartementet, opprettet en koordinatorstilling i 50% som skal koordinere innsatsen fra ToT-samarbeidet i Tromsø. Øvrige deltakere i ToT-samarbeidet er fra Barneverntjenesten v/flerkulturelt team og barnevernsvakta, Sosialmedisinsk senter, Krisesenteret for Troms og omegn og NAV. Nettverket møtes en gang per måned.

De tverroperative teamene har som mål å dele kunnskap og erfaringer og etablere god praksis og samarbeid ved identifisering og oppfølging av ofre/mulige ofre for menneskehandel.

13.2 Samarbeid med frivillig sektor

RVTS Nord sin satsing i år har også rettet seg mot frivillig sektor ut fra en erkjennelse av at denne sektoren har jobbet tett på brukerne i mange år, og er de som tilbyr hjelp og overnattingstilbud for ofrene. RVTS Nord inviterte derfor frivillig sektor fra Tromsø og Bodø til møter over 3 dager, med frivillig sektor i Oslo for diskusjon og læring.

13.3 Fagdager og konferanser

I tillegg til at menneskehandel tas inn i eksisterende tilbud i RVTS regi har vi hatt egne arrangementer som omhandler menneskehandel til følgende:

- Regional konferanse i Tromsø 22. og 23.mai, «Tenk tanken-kan det være menneskehandel?» 110 deltakere hovedsakelig fra Troms og Finnmark, men deltakere fra hele landet med representasjon fra barnevern, politi og påtalemyndigheter, NAV, skatt, helsetjenester, krisesentra, frivillig sektor, flyktningsmottak, flyktningsjenester, studenter, fagforeninger, UDI, SEIF, videregående skole, jusshjelpa. Konferansen ble arrangert i et samarbeid med Politiet i Tromsø og Tromsø kommune.

- I tilknytning til konferansen publiserte vi en kronikk i avisen Nordlys “Menneskehandel nærmere enn du tror” <https://nordnorskdebatt.no/article/kan-vaere-menneskehandel>
- Fagdag for Norges arktiske universitet, UiT- Jusshjelpa i Tromsø
- Fagdag for Norges arktiske universitet, UiT – Studenter uten grenser (tverrfaglig)
- Presentasjon til ansatte og frivillige i Kirkens Bymisjon
- Tverrfaglig og tverretatlig møte med Sør-Varanger kommune – barnevern, krisesenter, NAV, flyktningsjeneste, skole, politi etc.
- Fagdag i Tromsø kommune: barnevern, frivillig sektor og bredden i tjenesteapparatet

13.4 Regionale møter og nasjonale samarbeidsforum

- RVT Nord er RVT Senes representant i KOM sammen med RVT Vest.
- RVT Nord deltar i Helsedirektoratets nasjonale helsenettverk for arbeid mot menneskehandel i helse -og omsorgstjenestene (NMH)^[1]
- RVT Sene møtes en til to ganger hvert år for erfaringsutveksling og samarbeid. Møter på Skype er også etablert. RVT Nord har også gitt innspill til utvikling av menneskertilsalgs.no

^[1]Tiltak 16 https://www.regjeringen.no/contentassets/2b3b502659e348189abd086306ef0d19/jd_regjeringens-handlingsplan-mot-menneskehandel.pdf

14 Radikalisering

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVT Nord til implementering av RAN-modellen og den nye kunnskapsportalen om radikalisering og voldelig ekstremisme, www.utveier.no, Tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet, datert 20.03.2019, ref. 13/1478-65, med 450 000 kr.

14.1 Overordnet nettverksbygging RVT

RVT Nord har deltatt i nasjonalt nettverk mot radikalisering og voldelig ekstremisme. RVT Sene møtes to ganger hvert år for å evaluere, prioritere og utvikle våre kompetansehevingstiltak. Nettverket har i 2019 søkt kompetanseheving og kunnskap på området radikalisering og voldelig ekstremisme ved deltakelse i internasjonale forskning og ved studiereiser og konferanser. RVT- Nord har bidratt til organisering av studiereise til Frankrike med fokus på mentorordning for tidligere straffedømte ekstremister.

RVT Nord samarbeider med radikaliseringskontakter i Politidistriktene. Det er et nært samarbeid med radikaliseringskontakt i Troms politidistrikt og RVT Nord har vært invitert til å delta sammen med radikaliseringskontakt i politiet på nettverkssamling på konferanse X-trem i regi av Kripos. RVT har også har også bidratt til revidering av handlingsveileder i Tromsø kommune.

RVT Nord har i 2019 deltatt i tverrfaglig konsultasjonsteam mot vold og overgrep som har sete i Troms Politidistrikt. Konsultasjonsteamet skal også kunne drøfte saker som omhandler radikalisering og voldelig ekstremisme i yngre aldersgrupper. RVT Nord har deltatt i evaluering av modellen sammen med Barnehusets ekstremist-kontakt og

leder for forebyggende team. Konklusjon er at RVTS Nord også kan delta på møter i en kommunal gruppe som arbeider forebyggende med vold blant ungdom i Tromsø. Gruppen er en del av politirådet og ledet av SLT-koordinator i kommunen. RVTS er invitert inn som fast medlem og med særlig fokus på saker som involverer ekstremisme

14.2 Kunnskapsformidling radikaliserings og voldelig ekstremisme

Vi har videreført arbeidet med utgangspunkt i tema fra fjorårets regionale konferanse «Demokrati, medborgerskap og forebygging av voldelig ekstremisme i skolen». Det har vært et pilotprosjekt i samarbeid med Tromsø kommune ved Den kulturelle skolesekken (DKS) om bruk av filmen rekonstruksjon Utøya. Filmen er brukt i undervisning om radikaliserings, og konsekvenser av en terrorhandling, for elever i ungdomsskolen. RVTS Nord har bistått på en samling for ungdomsskolelærere i Tromsø 19. september og deltatt på visninger med ungdomsskoleelever.

Vi har undervist om forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme på institutt for pedagogikk og lærerutdanning ved UiT, samt på videreutdanning om vold i nære relasjoner ved UiT.

14.3 Hjemvendte fremmedkrigere

Det ble innvilget øremerket tilskudd til RVTS Nord til kompetansebygging for arbeid med hjemvendte fremmedkrigere, Tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet datert 28.05.2019, ref. 13/1478-70, med 250 000 kr.

RVTS Nord har bidratt til organisering av studiereise til Frankrike og fått ta del i erfaringer fra oppfølging og behandling av 70 barn av hjemvendte fremmedkrigere. Vi har også i 2019 bidratt i planlegging av oppfølgingsseminar for helsemyndigheter og relevante hjelpeinstanser på samme tema i Oslo våren 2020. RVTS-Nord er medlem av et internasjonalt nettverk (ICSVE) International Centre for the Study of Violent Extremism, som er ledet av Anne Speckhard (innleder på RVTS konferanse i Tromsø i 2017), og som har intervjuet 200 fremmedkrigere og deres familier i løpet av de siste 3 år. Gjennom ICSVE får vi løpende oppdateringer fra konfliktområder om aktuelle forhold som gjelder fremmedkrigere og deres familier.